

DOMUND

Octubre 2023

Núm. 63

Índex

Editorial	3
Bon dia de Margalida Moyà	
Margalida Moyà	5
Jo, confés i confessor. Experiències i expectatives del sagrament del perdó.	
Llibre de Bartomeu Bennàssar Vicens	
Resum del text íntegre.	
Domingo Mateu Conti	6
Religió i Fe. Cristianisme sense religió?.	
Gabriel Amengual	40
Mallorca missionera ... Mallorca missionada.	
Jaume Sancho	45
Cronicó de la Campanya Pro Seminari.	
Pere Fiol Tornila	47
Aquella convalescència, el dissabte ... Com anar lleuger per la vida.	
Rafel Servera Blanes	51
Awareness.	
Toni Bennasar	54
Amor, tendresa, compassió.	
Guillem Morlà Adrover	56
Agraïda celebració dels 85 anys de Bartomeu Suau Mayol	
Miquel Campaner Amengual	58
Recordatori.	
B. Maria Servera Soler, la meva estimada esposa, ha embarcat a la mar gran.	
Jaume Sancho	60
Missa exequial. Acte de comiat últim de Maria Servera.	
Joan Bauzá	62
Contant coverbos des de Felanitx.	
Bartomeu Rosselló	64
Crònica amb retalls dels amics cantaires i caminants.	
Pere J. Amengual	66
Crònica. Trobada de condeixebles.	
Toni Bennasar	69
Lligats d'amor dalt del cim daurat dels cinquanta anys de matrimoni.	
Domingo Mateu	71

Coordinador emèrit: Jaume Sancho

Consell de redacció: Pere J. Amengual - Antoni Bennasar - Jaume Gual -
Joan Martorell - Domingo Mateu - Margalida Moyà

Disseny i edició: Macià Llabrés

Enquadernació i distribució: Joan Bonet, Macià Llabrés i Joan Martorell

Cada número que lliuram a l'afable benvolença dels amics lectors és una nova baula que afegim a la llarga cadena de vivències pròpies que lliguen el nostre ahir amb l'avui i el demà del que som i d'allò que voldríem ser. La llum reflectida en els suggerents relats que us oferim commou o remou el nostre enteniment, quan ens porten a sospesar i qüestionar la validesa i la qualitat del nostres comportaments. És igualment funció primordial de la revista fer presents, reconèixer i agrair aquelles admirables proeses desplegades arreu del món per tants i tantes germans i germanes de la nostra comunitat cristiana de Mallorca.

L'exuberant imaginació creativa del nostre magistral il·lustrador, Macià Llabrés, ha aconseguit plasmar bellament a la coberta de la revista el disseny simbòlic perfecte del tema cabdal que des de fa anys ens apressa a dedicar un honorable i agraït reconeixement a l'excel·lent, admirable i reconeguda aportació missionera desplegada per una munió de mallorquins fora de l'Illa, gesta que se'ns ha donat a conèixer, des de fa una cinquantena d'anys, amb el nom de **Mallorca missionera**.

Tal com ho suggereix la portada, la tasca gegantina d'evangelització acomplida al llarg de molts segles, per la nostra Església de Mallorca, ha mantingut, ixent sobre la negra nit de molts països del món, l'alba cristiana de l'amor acollidor i de l'esperança. El Consell de redacció, per fer present i honorar l'afanyós esforç dels qui ho han fet possible, es proposa, durant els mesos precedents a la celebració de la pròxima DIADA CULTURAL a Lluç el dia 11 de maig de 2024, dedicar amb preferència el nostre servei a cercar i a difondre el testimoniatge personal d'alguns dels nostres missioners per agrair-los com es mereixen la generosa tasca missionera en els milers d'anys de la seva vida. Lluç, el cor de Mallorca, és el lloc adient per celebrar-hi l'onzena Diada Cultural i manifestar en públic el nostre agraïment. Acomplirem així la que fou una de les perseverants dèries que mantingué vives durant la presidència de l'Associació l'enyorat amic santjoaner, Joan Barceló Matas.

Coincidint aquests dies de tardor amb l'inici de la celebració a Roma del **Sínode de la sinodalitat**, Margalida Moyà, tot augurant-nos afablement la complaença d'un bon dia, ens deixa el cor inquiet i la ment esperançada davant el gran repte del papa Francesc: fer possible l'acord d'un consens per aconseguir que l'Església esdevengui avui una *comunitat d'estructuració evangèlica* en la qual tots els cristians, homes i dones, des de la igualtat, hi puguin exercir les responsabilitats de direcció, guiatge i gestió en la pertinent remodelació de funcions, òrgans i activitats eclesials.

Amb gran satisfacció i complaença ens va arribar l'assentiment confiat del bon amic Bartomeu Bennàssar per publicar a la nostra revista una àmplia ressenya de l'acurat treball de recerca i reflexió que ha bastit a l'entorn de noves formulacions doctrinals i certes vivències rituals, avui qüestionades, de la celebració del sagrament del perdó. El nostre estimat amic i admirat professor de Teologia Moral, a l'obra no editada **Jo, confés i confessor. Experiències i expectatives del sagrament del perdó**, exposa i suggereix *noves i agosarades propostes que, des de la fondària de la seva fe adulta, assenyala com a innovadors camins evangèlics de sortida cap a un possible accés a formes genuïnes de viure el sagrament del perdó*. Atès que el resum té una considerable llargària, us aconsellam una assossegada lectura interposant, si ho considerau adient, una pausa entre cada secció dels continguts exposats. Pressentim que, tot just iniciar-ne la lectura, com ens va passar a nosaltres, us sentireu captivats i seduïts per la novetat i gosadia de les reflexions i propostes que presenta l'aprofundida recerca de Bartomeu Bennàssar.

Agraïm igualment l'habitual col·laboració de Gabriel Amengual qui ens aporta en aquest número, amb la treballada solidesa de sempre, una enraonada anàlisi sobre una controvertida qüestió fa poc força debatuda entre nosaltres arran de la difusió per las xarxes socials del resum

de l'incansable Guillem Ramis sobre la proposta de Bruno Mori teixida des de la presumpció d'un *cristianisme sense religió*.

Gabriel Amengual traça algunes línies a partir de les quals s'han desplegat totes les propostes que explica detalladament sobre ***fe sense religió, cristianisme sense religió, religió sense religió i espiritualitat sense religió***. Explica l'abast i el sentit de les diferents propostes plantejades per Karl Barth, Marià Corbi i Bruno Mori per extreure'n aquesta conclusió:

Totes aquestes propostes apunten a un intent de purificació, a un deixar llast del passat, de recerca de simplificació que es fa amb la voluntat de posar en relleu allò propi del cristianisme o simplement d'una espiritualitat alliberada de les practiques religioses de la tradició cristiana i que responguin millor a la manera de pensar i sentir d'avui i a les necessitats psicològiques de les nostres societats.

El procés personal de mirar cap endins per prendre consciència del que passa i del que ens passa l'explica Toni Bennasar amb lluminosa claredat, partint del que significa la paraula anglesa ***Awareness***, amb la qual encapçala l'article que descriu el procés que seguim quan miram el nostre interior per prendre consciència i avaluar el procés personal que volem que ens porti a l'autorealització. Llegiu de manera atenta el pertinent comentari per saber, entre d'altres interessants assercions, que *el creixement personal és un procés continu, obstaculitzat sovint per les pors a perdre allò que sostén la pròpia imatge, no sempre real*. Per al desplegament d'aquest procés, afirma Bennasar, *els sers humans tenim a la nostra disposició uns «coladors» existencials que no deixen passar res del que ens podria pertorbar*. Aquest fet permet deduir que *la persona ben autorealitzada té «pocs coladors» perquè té «poques pors» i per això percep la realitat sense necessitat de manipular-la ni d'enfosquir-la*.

Gaudiu tot seguit assaborint la plaent lectura dels exquisits relats oferts afablement pels apreciats amics, Rafel Servera i Guillem Morlà. El primer rememora amb complaença dues vivències d'infància que l'han acompanyat de per vida: el període d'endolcida ***convalescència familiar*** per recobrar la salut malmesa i ***la preferència pel dissabte*** més que per cap altre dia. La reconeguda expertesa del nostre admirat psicoanalista us mostrarà el perquè i com aquelles privilegiades vivències el portaren a creure que *així era la vida, tan lleu com una infància feliç interminable*.

Guillem Morlà, en el seu bell relat, ens convida a tastar uns glopets ***d'amor, tendresa i compassió***. És el que compartia amb el vell forner de Sant Joan, assegut a taula per fer-li companyia mentre ell dinava. Amb ànima de poeta, irònic en el seu parlar, l'amic forner contemplava la vida amb humor i vivesa, però *sempre prompte a dar-te la mà quan intuïa les teves necessitats*. *Des de la reflexió i la distància*, ens assegura Morlà, *les coses es veuen encertadament millor*.

Cal, abans de cloure la presentació d'aquest número, oferir ***la gentilesa del nostre cordial condol*** al nostre estimat amic, Jaume Sancho. Na B. Maria Servera, gran persona, esposa de Jaume Sancho i mare de la filla Aina Maria, va partir a la mar gran, amb la pau de Déu, el passat 2 de setembre. Com ens va fer a saber bellament Joan Bauzà a l'homilia de la missa exequial: *A la casa de Cala Gamba, tocà la finitud i entrà la plenitud, la paraula sagrada i última: la resurrecció. «Non omnis moriar». Quelcom del que visqué escaparà a la mort...Ni mor l'amor que vos teníeu ni mor l'amor que Déu li té*. Na Maria sempre continuarà amb nosaltres, estimada i present en agraïda recordança.

I, com a cloenda final, volem assenyalar l'entranyable i ben merescuda ***celebració de dos aniversaris memorables***: els cinquanta anys de matrimoni de Jaume Gual i Antònia Alomar i els vuitanta-cinc anys d'edat del cordial amic, Tomeu Suau Mayol. Enhorabona, Jaume i Antònia, per *haver bastit, a poc a poc, això tan bell i tan difícil que és viure junts per estimar-se i estimar-se per viure junts*. Amb la cordial felicitació de Miquel Campaner, Bon amic Tomeu Suau: 85 anys compleixes i és ben clar que et mereixes que les «disfrutis» amb pau.

Bon dia de Margalida Moyà

Octubre, 2023

Bon día amigues i amics:

Aquests mesos de tardor se està celebrant a Roma el Sínode de la sinodalitat, és a dir una reunió de tots els bisbes del món per reflexionar com fer possible que tots els cristians, homes i dones, se sentin representats en els òrgans de participació de l'Església universal i a les esglésies diocesanes i comunitats parroquials. Com fer de l'Església un organisme de participació en el qual el que mana és el que ha de començar a servir.

Aquesta és la gran pregunta del Papa i consulta els bisbes i la comunitat cristiana de tot el món per encertar en la resposta.

Si miram la vida del Bon Jesús veim que anava per tot acompanyat d'homes i dones, de tota casta, gent amb antecedents de vida «desnortada» i altres que li cobrien les seves necessitats i les del grup amb els seus béns.

Actualment estam molt sensibilitzats i si l'Església no dona participació a dones i homes des de la igualtat, podrem fer museus de les esglésies i catedrals.

Jo, confés i confessor

Experiències i expectatives del sagrament del perdó

Bartomeu Bennàssar Vicens

RESUM DEL TEXT ÍNTEGRE *Domingo Mateu Conti*

PRESENTACIÓ

De bon grat i amb complaença, vaig acceptar la proposta que em va fer el bon amic Bartomeu Bennàssar de donar-li el meu parer sobre el contingut d'un acurat treball de recerca i reflexió a l'entorn de noves formulacions doctrinals i certes vivències rituals, avui qüestionades, de la celebració del sagrament del perdó.

De seguida em vaig sentir captivat per les noves i agosarades propostes que, des de la fondària i maduresa de la seva fe adulta, assenyala l'autor com a innovadors camins evangèlics de sortida avui cap a un possible accés a formes genuïnes de viure la celebració del sagrament del perdó.

Per aquest motiu, atès que la difusió del contingut essencial i més rellevant d'aquestes aprofundides reflexions mitjançant un acurat i complet resum, facilitaria millor als lectors la més precisa i encertada comprensió del que exposa i proposa Bartomeu Bennàssar al llarg de les 215 pàgines del treball, vaig optar per extreure'n la síntesi que us present, amb la intenció que l'interès i la bona acollida que suscitarà sens dubte la lectura esquemàtica dels trets

bàsics de les principals reflexions aportades acreixerà el desig i la imprescindible conveniència de publicar com a llibre l'obra completa.

El papa Francesc, el passat dia 1 de juliol d'enguany, va adreçar una carta a Víctor Manuel Fernández, fins ara arquebisbe de La Plata (Argentina), en ocasió de ser nomenat nou prefecte del Dicasteri per a la Doctrina de la fe. En la seva breu redacció, la carta conté novetats molt significatives respecte a allò que s'espera del nou prefecte en l'exercici del càrrec i, de rebot, de l'urgent i obligat «aggiornamento» del magisteri teològic, ja reclamat el 1962 pel papa Joan XXIII en la convocatòria del Concili Vaticà II.

El que demana el papa Francesc a Mons. Fernández, com a nou president del Dicasteri, és que dediqui tot el seu afany personal de manera més directa a la finalitat principal del Dicasteri, que és «guardar la fe» («Motu proprio «Fidem servare») I, per tal de no limitar el significat d'aquesta tasca, afegeix el papa, es tracta d'augmentar la intel·ligència i la transmissió de la fe al servei de l'evangelització, de tal manera que la seva llum sigui criteri per comprendre el significat de l'existència, sobretot enfront de les preguntes que planteja el progrés de les ciències i el desenvolupament de la societat.

Serà bo, afirma el papa, que la teva tasca expressi que l'Església «estimula el carisma dels teòlegs i el seu afany per a la investigació teològica» per tal que no es conformin amb una teologia d'escriptori (EG, 132), amb una lògica freda i dura que pretén dominar-ho tot. Necessitam que la teologia estigui atenta a un principi fonamental: considerar inadequada qualsevol concepció teològica que, en darrer terme, posi en dubte la omnipotència de Déu i, en especial, la seva misericòrdia.

Són orientacions i consells del papa Francesc que reforcen i justifiquen les diferents línies de recerca del pensament filosòfic, teològic i pastoral que necessiten créixer en l'Església per a la seva interpretació de la Paraula revelada i per a la seva comprensió de la veritat (EG, 40), sense que això impliqui una manera única d'expressar-la. Aquestes distintes línies de pensament, expressa el papa, si es deixen harmonitzar per l'Esperit en el respecte i en l'amor, també poden créixer en l'Església i preservaran la doctrina cristiana més eficaçment que qualsevol altre mecanisme de control.

És justament aquesta urgent necessitat de recercar genuïnes línies per a la interpretació i comprensió, en el context d'avui, de la Paraula revelada la que ha motivat el nostre benvolgut i admirat professor de Teologia Moral, Bartomeu Bennàssar, a bastir aquest acurat recull de propostes i reflexions que ens acaba de lliurar sobre el sagrament del perdó, amb l'aportació de sòlides línies de pensament que presenten de manera convincent un Déu que estima, que perdona, que salva, que allibera, que promou les persones i les convoca al servei fratern.

PRÒLEG

L'extensa reflexió de Bartomeu Bennàssar sobre *les experiències i expectatives del sagrament del perdó*, encertadament bastida sobre els pilars estructurals del missatge evangèlic i del nucli essencial de la teologia moral, sorgeix, com ell mateix manifesta, del fet de *sentir-se obligat a assumir les exigències d'una fe adulta i d'estar personalment decidit a avançar en el solc del Vaticà II*.

L'Evangelí, la bona nova de Déu en Jesús, entesa des de la mirada de fe adulta, ens fa pensar més en el sagrament del perdó que no en l'aspecte de la confessió que hem fet prioritari en la tradició. *Celebram el perdó, no la confessió. Es tracta, doncs de cercar la clau d'una nova formulació doctrinal, a més de la pastoral i ritual, que s'ha d'obrir convenientment perquè la vida real experimentada doni peu a una nova formulació i vivència sacramental*.

Des de la pròpia vivència de confés i confessor, B. Bennàssar se sent implicat en la recerca de camins de sortida dels diferents atzucacs que ens inquieten avui als cristians. A parer de l'autor, la reflexió haurà de portar necessàriament el segell del context i dels signes del temps, atès que els sagraments no són *ritus màgics que actuen mecànicament, sense el coneixement ni la col·laboració humanes. Els símbols i les experiències tenen a veure i, per tant, s'han de tenir en compte les cultures, els temps... Això explica la crisi profunda actual, la qual demana recerca i, tant de bo, solució*.

Recerca i solució que es fan més necessàries i urgents si tenim en compte les evidències que es poden sintetitzar així:

- 1. Hi ha mal i malícia en tots els camps. També culpa (pecat, en el nostre llençatge)*
- 2. Molts dels humans no es mostren oficialment responsables ni culpables. No es confessen ni, com ara proposa l'autor, es confessaran mai.*
- 3. Cal cercar una solució. El sistema penitencial que mantenim és una eina inusual, immanejable i inservible, patida com a pes que mortifica i no vivifica en la lluita contra el mal en el món.*

És fa evident, conclou l'autor, que «l'engranatge» del sagrament de la penitència, del perdó «eclesial» s'ha de desenvolupar dins una altra vivència i s'ha de servir d'una «fórmula» o en una «safata civil, laica», humana i social, espiritual.

Cal avançar perquè «tota estructura eclesial es converteixi en un canal adequat d'evangelització del món actual més que per a la seva auto preservació» .

Propostes innovadores per al nou context de renovada sensibilitat humana, social i eclesial

Tenint en compte els canvis radicals arrelats en la societat actual que gaudeix avui d'una *renovada sensibilitat humana, social i eclesial*, que viu en una nova situació de llibertat, de reflexió il·lustrada, de recerca de molts d'àmbits científics, i alhora és claríssima una baixada de pràctiques religioses institucionalitzades, *manades, obligatòries per part d'una Església burocratitzada, però que no renova el guiatge espiritual*, B. Bennàssar proposa la bona avinentesa de viure *el temps de desaprendre per «reaprendre», de «resituar-nos» perquè estam «des-situats»*.

Des del Concili Vaticà II, i gràcies a ell, al·lega Bennàssar, gaudim d'unes orientacions que impulsen un canvi profund de l'anomenada reconciliació penitencial: reconciliació «cum Deo», «cum Jesu», «cum Ecclesia», que passa a ser vista com a reconciliació «cum fratre», «cum Mundo» i repensar-la sempre «de cara» a les víctimes. Aquest canvi profund en l'orientació de la reconciliació penitencial comporta una primera tasca de «desmoralització» i la continuació d'una segona tasca de «desjudicialització.»

Una ben entesa «**de-sacralització del poder del perdó**, ens pot fer bé, reflexiona l'autor. I per aterrar encara més: «**la de-sacerdotalització del ministeri**» serà un pas necessari per superar l'arrel del clericalisme... atès que les sacralitzacions i clericalitzacions han estat focus de desigualtats, injustícies i dominació.

En nom d'una Església apostòlica **no es pot legitimar l'existència d'un grup de barons**, separats de la resta de seguidors de Jesús, i amb poder damunt ells. Giscarà per incomprensible que el sacerdot pugui celebrar l'Eucaristia sense comunitat, però no que **la comunitat pugui celebrar l'Eucaristia sense sacerdot. Tots som sacerdots, som comunitat sacerdotal** (1Pe2,9) i les celebracions tenen un caràcter existencial. S'ha de mantenir en tota celebració sacramental el caràcter personal i laic (masculí i femení) i mundà.

El sagrament complet, íntegre és aquest: saber, voler i poder reconèixer el mal i confessar-lo de diverses maneres i saber, voler i poder perdonar, absoldre. «Sigueu misericordiosos com el vostre Pare és misericordiós. No jutgeu i no sereu jutjats; no condemneu i no sereu condemnats; perdonau i sereu perdonats. Donau i us donaran; us abocaran a la falda una bona mesura, atapida, sacsada i curulla fins a vessar. Tal com mesureu sereu mesurats» (Lc 6, 27-38).

El sagrament semblava dividit en dos subjectes o dues parts massa netes: un era el pecador examinant, més o manco confessat i disposat a la restitució; un altre era el qui jutjava, absolia o no i imposava la penitència. Un demana i l'altre dona, un confessa i l'altre absol. Bennàssar es mostra en desacord amb aquesta doble assignació de la responsabilitat del sagrament de la penitència, la del qui es confessa i la del qui absol. No, tots/es som responsables de les dues parts i de les actituds humanes i cristianes, demanar perdó i donar-lo. **Els dos vessants són «el sagrament de la penitència reconciliadora»** El perdó demanat a l'ofès i el perdó atorgat a l'ofensor de manera interpersonal i social. Consciència i «celebració» del perdó, de la reconciliació i propòsit i ministeri de reconciliació i pacificació.

L'Evangelí, la bona nova de Déu en Jesús, entesa des de la mirada de fe adulta, ens fa pensar més en el sagrament del perdó que no en l'aspecte de la confessió que hem fet prioritari en la tradició.

B. Bennàssar proposa la bona avinentesa de viure el temps de desaprendre per «reaprendre», de «resituar-nos» perquè estam «des-situats».

El sagrament semblava dividit en dos subjectes o dues parts massa netes: un era el pecador examinant, més o manco confessat i disposat a la restitució; un altre era el qui jutjava, absolia o no i imposava la penitència.

Enllestida l'extensa, acurada i aprofundida reflexió, Bartomeu Bennàssar es demana, **què puc fer pel sagrament del perdó?** I contesta amb franquesa i humilitat: *L'edat no sempre ens fa més savis, tal volta amb més manies o ressentiments. Però he intentat que les experiències personals no involucrin altres persones i serveixin per a la reflexió. I ben concretament per a una aproximació a una qüestió: la confessió, les confessions de certs aspectes i èpoques de la vida i «la vida» del sagrament de la confessió. Molt implicat i alhora distant per veure millor el panorama. Per arribar a demanar-me no allò que els sagraments poden fer per a tu, per a mi, sinó allò que tu i jo podem fer per als sagraments, en concret, el de la penitència o reconciliació.*

Les necessitats i els bons desitjos l'han portat fins aquí: un poc de llum en la boira de la psicologia, sociologia, cultura, teologia, eclesiologia, moral, litúrgia. Als problemes convé obrir-los la porta d'opcions desitjables i de sortides possibles, és a dir, «d'absolucions» com a solucions momentànies perquè no gangrenin el conjunt.

Des de l'inici, deixa molt clar, Bartomeu Bennàssar, que les reflexions que aporta *no són pàgines acadèmiques d'estudi o d'investigació en el sentit rigorós del terme*, sinó un escrit d'experiències, de vivències amb el desig que l'impulsa a donar a conèixer les seves experiències, *les seves pròpies confessions*. *No per gust*, manifesta, *sinó com un deure*: se sent obligat a fer-ho com un deure de darrera hora.

ESTRUCTURA DEL LLIBRE

El llibre consta de tres parts: en la primera, sota el títol de «*Les confessions són la confessió*», s'agrupen les reflexions dels tres primers capítols. Els capítols quart i cinquè conformen la segona part titulada: *Interludi o pont «obligat» per a la transició*. La tercera part, amb el títol: *El Poder (de) perdonar* inclou les reflexions dels altres cinc capítols, del 6 al 10.

Com a cloenda final del llibre, redacta un breu Epíleg, que encapçala amb el títol *Déu confés i confessor alhora*, on hi recorda les conclusions més cabdals dels arguments exposats i declara i conclou, en uns bellíssims versos finals, que *Déu és el meu propi jo que es confessa i el confessor més experimentat i bo*:

*Sou de mi el millor confés
i per a mi el millor confessor.
Gràcies.*

Inclou finalment, com a informació complementària de les cites textuais inserides en cada capítol, les **notes bibliogràfiques** corresponents.

Ara, amb l'intent d'assenyalar breument els punts bàsics que fiten el camí de les reflexions aportades per Bartomeu Bennàssar com a innovadores propostes del que tu i jo podem fer, en concret, per al sagrament de la reconciliació, seleccionarem aquells paràgrafs i apartats que hem considerat especialment originals i significatius en l'exposició de la sòlida argumentació de l'obra.

PRIMERA PART: **LES «CONFESSIONS» SÓN (LA) CONFESSIÓ**

CAPÍTOL 1:

L'ARA DE LLAVORS: LES CONFESSIONS PRIMERES. EL SUBJECTE, LES MATÈRIES, ELS MOTIUS I LES CIRCUMSTÀNCIES

En una aproximació lúcida, franca i valenta a la descripció de la pròpia biografia *confessada*, B. Bennàssar ens obri el cor per *fitorar la realitat concreta i descobrir-hi les misèries pròpies i les alienes, les possibilitats i les negacions. Brosten arreu les pors i els anhels. Tot és font de vida, de renovació i de decepcions també d'un mateix.* (Pàg. 20) **(1)**

Tornat del Perú (1970) *es va situant dins la realitat de Mallorca, que no és la mateixa dels primers anys 60, ni ell és el mateix després de l'experiència social i eclesial peruana. Mantén la feina pastoral a parròquies costaneres, entra a conèixer el món de l'hostaleria, participa en iniciatives de conscienciació i sensibilització del món del treball i forma part de les Comunitats Cristianes de Mallorca i d'alguns grups de capellans especialment actius i crítics.* (Pàg. 20)

Els anys 70-80 foren convulsos, especialment intensos per la feina compromesa dins l'Església i per l'atmosfera social i política que es vivia. L'ànim i l'esperit patien convulsions, atzucacs i greus dubtes que no es manifestaren en crits al carrer; s'escrigueren damunt paper. (Pàg. 20)

Dies de sol per la dignitat del qui hi deixa la vida per la vida de la família. Dies de dol perquè no tots se'n sortien amb vida de l'espantosa situació ni de les traïcions dels

companys ni de les queixalades a la salut...Foren, i són encara, dies de sol i de dol no pel que dones, sinó pel que hi deixes. No fas de tu un do, sinó una deixalla. (Pàg. 22)

Desencantats, desesperançats, decebut? No.

Podem afirmar, des de la sòlida convicció de Bartomeu Bennàssar, que varen fer allò que havien de fer - hi eren – i de ser-hi no se'n pengem medalles (Pàg. 30)

S'explica: la vida, la tasca, els resultats positius i també la mandra, l'orgull, la infidelitat vists «sub specie aeternitatis», això és, des d'ulls divins, ens pot enlairar com si fóssim «déus o herois» o enfonsar com a còdols inútils. No es ver. Ni tant ni tant poc. Ni sants ni diables. (Pàg. 25)

Confia i creu fermament en les formes adverbials de Déu: D'Ell confessa que estima sense mesura o que ens aboca una mesura ben atapeïda, curulla fins a vessar. Vessar sobre el qui para la mà o la vida, saciar els qui alimenta fins a sobrar-ne, transformar l'aigua en vi del bo, fer festa de les grosses, dispendiosa, exagerada pel fill retornat, per l'ovella recobrada, per la moneda retrobada... Són les formes «verbals», millor «adverbials» de Déu. (Pàg. 26)

Deixes de viure cristianament quan deixes de creure i d'esperar i d'estimar. (Pàg. 31)

(1) Nota:

Advertim que s'han fet diverses edicions del treball «Jo, confés i confessor». El número que indica la pàgina on es troben les frases textuales que se citen en el present resum és possible que no coincideixi amb la numeració que figura a les pàgines de les edicions diferents a la que m'ha servit per extreure el resum. Caldrà doncs identificar la cita en la pàgina corresponent d'acord amb l'edició en que es faci la lectura.

CAPÍTOL 2.

CONFESSIÓ DE L'ESTAT D'ÀNIM PSÍQUIC I ESPIRITUAL EN TEMPS SOCIAL DE FRONTERA I ECLESIAL D'HIVERN

*En aquest captivador i extens capítol – més de seixanta suggeridores pàgines – l'autor forja pacientment un minuciós bloc polièdric en el qual, sota diverses formes literàries, hi descriu els passos que creu imprescindibles **per a una bona confessió**: un examen acurat i lúcid des d'angles diferents del pensament, les actituds i les obres del viure diari. Examen a voltes proposat o demanat i a fer també **comunitàriament**. Examen de consciència, a cor obert, personal i eclesial. La revisió de vida en tots els aspectes, la repercussió en el quefer personal i social hi és ben present. (Pàg. 32)*

Per a mantenir la claredat d'expressió i recordar més fàcilment els diferents continguts, se serveix de l'esquematisme propi del resum. Enumera els elements configuradors d'un intent de vida en la frontera cívica-social i en anys d'hivern a l'Església (anys finals dels 70 i començaments dels 80. Qualifica aquest període com a temps de supervivència, que l'obliga a viure entre l'ahir i el demà per sobreviure l'avui, temps necessari per arribar a forjar el demà. (Pàg. 32). Temps «en situació de frontera» perquè es troba a dintre i a fora, en aquest temps mig perdut entre fronteres. Està i creu i estima aquest món modern (d'autonomia del món, de mentalitat científica, de revolució francesa i russa, de moviment obrer, d'inquietud ecologista, etc.) I està dins una Església que en bona

part (i se sentirà més encara en el futur?) no accepta aquest món, la llibertat seva, la secularitat... Està en els límits d'aquesta Església. Tampoc no combrega amb totes «les hòsties» del món, tal com pràcticament les ofereixen organitzacions, partits, sindicats. Està als marges – no tant, al marge – d'aquestes realitats, amb tot el que significa: no saps ben bé mai si estàs dintre o fora. (Pàg. 32)

Confessa Bennàssar que amb les dues parts se sent en confrontació, en relació dialèctica, en diàleg, en tensió, en molts lligams, en diàleg, en desobediència a voltes i en col·laboració... (Pàg. 33)

Tot això, demana prèviament comptar amb l'impuls creixent de determinades actituds, entre d'altres enumera Bennàssar les següents:

- *Mantenir les connexions vitals amb Jesucrist (evangeli) i amb el món.*
- *Aconseguir moments i ambients d'intensa confrontació i síntesi, mitjançant pregària i lectura «cristianes» i participació de grups cristians en actes de diàleg, d'aclariment, d'avaluació.*
- *Proximitat amb les «capes més populars» de l'Església i del món. Sensibilitat «marginal». Estimar, com sona:*
- *El poble senzill de l'Església (i tal volta certs ambients d'elit, però marginats)*
- *Els grups marginats del poble: aturats, derrotats, maltractats en drets i en justícia, etc. (Lloc privilegiat de Déu, presència transformadora del Regne)*
- *Mantenir la llibertat enfront de tot poder establert, eclesiàstic o civil*
- *Intentar viure aquests moments amb un poc d'humor o entre la por i la pau, entre la tensió i l'esperança.*
- *Alerta a desesperacions, voluntarismes estèrils, impaciències.*

En les pàgines següents elabora una àmplia, detallada i completa radiografia de la seva vida personal per donar compte de com es troba la seva intimitat, quina és globalment la seva història. Podríem dir que, a l'estil de sant Agustí, B. Bennàssar, ens lliura en aquestes pàgines el contingut íntegre d'una *veritable confessió*. Ell mostra, primer a ell mateix, a Déu, als altres i al món sencer, *l'ànima, la intimitat més íntima, la seva misèria; ell ens mostra l'anhel, el desig més profund de recerca de la veritat, de la bondat, de la bellesa, ell ens demostra la gran misericòrdia de Déu; ell es confessa a Déu i als germans* i ens deixa la modèlica confessió bàsica, *la que solca la terra per prepara-la per a la pluja i la sembra de l'amor i el perdó de Déu.* (Pàg. 116)

Ens deixa la modèlica confessió bàsica, la que solca la terra per prepara-la per a la pluja i la sembra de l'amor i el perdó de Déu.

Per evitar l'excessiva llargada d'aquest comentari, em limitaré a assenyalar només el títol d'alguns dels apartats que consider més singulars i rellevants, tot i que em permet d'aconsejar als lectors que vulguin esmerçar totes les hores que calguin i el reforç de la quietud per a la lectura completa, distesa i profitosa d'aquests fonamentals sentiments íntims de la consciència vital del benivolgut Bartomeu Bennàssar, confessats amb veritat i veracitat, sota la transparència de les pròpies limitacions i a l'empar de la misericòrdia de Déu.

Radiografia-qüestionari de la meua vida

- *Quins són els meus pecats i defectes?* (Pàg. 34)
- *Zones obscures i aspectes positius.* (Pàg. 35)
- *La meua actitud avui davant l'Església de Mallorca i davant el seu món de Mallorca.*(Pàg. 36)
- *Causes remotes i pròximes de la meua situació actual* (Pàg. 36)
- *Qüestionaments, estats anímics i respostes* (Pàg. 37)
- *Revisió de vida diària. A on i com passar amor. Crec-esper-vull-faig.* (Pàg.41-43)
- *Revisió de l'estimar* (Pàg. 43-45)
- *Propòsits diaris* (Pàg. 45-46)
- *Així ho sent, tanmateix* (Pàg.54-56)
- *A la creu de mi mateix* (Pàg. 56-58)
- *Conflicte i coherència* (Pàg. 58-59)
- *Jesús em revela l'home* (Pàg. 59-62)
- *Actituds personals a revisar* (Pàg. 62-63)
- *Ser de desig* (Pàg. 64-67)
- *Esperança d'home* (Pàg. 70-71)
- *Sinceritat i fidelitat a un mateix i a altres persones per damunt de la fidelitat a les institucions* (Pàg. 71-72)
- *Relació amb el bisbe i amb els altres* (Pàg. 73-76) pot tenir
- *Déu: absència present* (Pàg. 76-79)
- *Jesucrist-fe: Reptes* (Pàg.79-84)
- *Pregària en la blanura. Blanura... en la pregària: així i tot, pregària* (Pàg. 88-93)
- *En l'hora decisiva de la meua vida* (Pàg. 93-94)

Síntesi final:

Més amor i manco dogmes. Veritat, sí, però primer les persones. Només Déu pot tenir totes les perspectives amb una visió neutral i objectiva. Alerta, doncs, a la unió entre la veritat i l'autoritat, contaminada per la por, la violència o la superstició... Déu segueix parlant en la història esperant oients actuals. (Pàg. 95)

Els dogmes han de ser històricament condicionats i han de ser històricament entesos. La vertadera tradició demana interpretació, fossilitzar-se en el passat és una traïció a l'Esperit. La revelació sempre és d'una persona viva, Jesucrist, és auto comunicació i, per tant, encontre amb una persona i el seu esdeveniment. D'aquí es pot esclarir si viu i actua des d'una ideologia (professió de doctrines, pràctiques de ritus i conductes) o des d'una experiència d'un subjecte conscient i lliure. (Pàg. 96)

CAPÍTOL 3:

CONFESSIONS NO CONFESADES EN UN CONTEXT IRRESPIRABLE

Explica Bennàssar en aquest darrer capítol de la primera part de l'obra que *som fills i pares alhora del context. Tot ens fa i ens desfà. Nosaltres som també «factors» de l'entorn pròxim i fins i tot del més llunyà. Som contextuals. Per tant, aquesta dimensió ens és un condicionant pel nostre pensar i obrar; per les nostres maneres de creure, esperar i estimar; per les nostres maneres de pecar i de sortir-ne alliberat o perdonat.*

Aquest substrat complex seria la matèria primera dels nostres exàmens i de les nostres confessions. Ser-ne conscients de com treballa i ens treballa la consciència moral en bé i en mal, en positiu i en negatiu, en i per les circumstàncies. Aquesta confessió bàsica normalment no entra en les confessions típiques i tòpiques. Tal volta, aquesta circumstància descurada de la «força del context» explicaria la inoperància i l'esterilitat de les confessions. ¿Era aquesta la matèria dels nostres exàmens de consciència abans de confessar-nos? Segurament, certament no. Quan no es coneixen ni es manifesten aquests condicionaments no apareix la persona. Sense la persona real -- el seu cap i cor, els seus peus i mans -- no pot haver-hi sagrament. Sols aparença amb bona voluntat. Res més. (Pàg. 96-97)

Contestació: temps de canvis i canvi de temps

*La revolució, un tret de la societat d'aquell temps – Cuba, París, Praga – i l'esperit revolucionari que l'acompanyava en aquell temps en alguns grups d'ideologia avançada o d'esquerra es manifestava en l'Església en la **contestació i en l'esperit contestatari o protestatari**, que emmarcava l'accelerat i urgent desig de canvi transcendental de l'època. Un **signe del temps** que ens portava la veu de Déu, com ens recomanà discernir el Concili Vaticà II i després la declaració de Medellín 1968.*

Molts catòlics varen passar de l'obediència estricta a la distància crítica i aquest fou el problema: va fer patir i portar problemes de consciència a molts matrimonis i a un bon nombre de capellans. Aporta com exemple personal que, en unes conferències, publicades a ciclostil a Trujillo (Perú), es va manifestar favorable al control de natalitat per a una paternitat responsable, cosa que fou vista des de la nunciatura del Vaticà a Lima, com una «confessió» de manca d'adhesió al magisteri papal i, per tant, per penitència, se li va imposar un stop a la seva possible «carrera eclesiàstica».

Els anys de poca o baixa reforma, o fins i tot de «contrareforma», foren de tensions més notables. Les veus profètiques o carismàtiques xoquen contra l'establishment polític o eclesiàstic... Els

Tal volta, aquesta circumstància descurada de la «força del context» explicaria la inoperància i l'esterilitat de les confessions.

Molts catòlics varen passar de l'obediència estricta a la distància crítica i aquest fou el problema: va fer patir i portar problemes de consciència a molts matrimonis i a un bon nombre de capellans.

«L'estar bé amb tothom» criteri d'unitat – com a forma evangèlica de l'Església cristiana – volia dir, afirma Bennàssar, estar bé amb les autoritats.

més fanàtics no són els més feels. Els crítics – ni genis ni sants – tant de bo haguérem sabut esser-ho de manera amable i amb bon humor.

Aleshores, precisa Bennàssar, ja proposàvem una aproximació al cristià, home absolut i lliure i alliberador i il·luminat per la veritat, i una presa de consciència moral personal com a síntesi viva i original entre allò permanent i canviant. Cap a una nova moral i pastoral. (Pàg. 98-99)

Guia del treballador d'hostaleria

En l'intent d'obrir camí cap a aquesta nova moral i pastoral, esmenta la referència a la publicació, l'any 1974, de la *Guia del treballador d'hostaleria*, una obra redactada per Carmel Bonnín que es va publicar precedida d'una experimentada presentació elaborada conjuntament per Bartomeu Bennàssar i Carmel Bonnín, en la qual ofereixen una encertada *síntesi dels escrits que podien servir als treballadors per entendre el que els passava i alhora els ajudava a conèixer els seus deures i els seus drets per a exercir-los.*

La diòcesi de Mallorca s'encarregà, durant aquests anys difícils, del Departament de Pastoral i Turisme a nivell nacional. *El Departament es decantà, com feia la comissió diocesana de Turisme, per servir principalment els treballadors d'hostaleria. Eren els més necessitats d'ajuda, els més pobres en molts sentits. (Pàg. 99)*

L'Assemblea conjunta bisbes-capellans 1971

Del 13 al 18 de setembre de 1971 B. Bennàssar va participar a l'Assemblea conjunta, que va marcar la vida de l'Església espanyola *en l'etapa final del franquisme, del nacional-catolicisme i en la urgent recomposició de forces dintre del clergat, que s'anava esfilagarsant entre els anticonciliars i els més joves progressistes promotors conciliars, i entre aquests i els bisbes.*

La resolució de l'Assemblea que més ressò va tenir reconeixia: *Humilment demanam perdó perquè nosaltres no hem sabut ser vertaders ministres de reconciliació al si del nostre poble dividit per una guerra entre germans.* Aquest text denunciava una jerarquia, una Església, que s'havia aliat amb el règim franquista i s'allunyava definitivament (?) del nacional-catolicisme. No va ser aprovada (no superà les dues terceres parts dels vots), però **fou un pas important en la reconciliació de les parts enfrontades.** (Pàg. 100)

Fa al·lusió a les ***fidelitats en el camp polític*** que naixien de la «fe» a la persona a qui es servia (Franco o els seus representants) i a Espanya, que s'estimava «*sobre todas las cosas*».

En el camp eclesiàstic, recorda Bennàssar, ens avergonyeix ara la butlla pontifícia i el jurament de fidelitat a la Santa Seu en la possessió de la diòcesi per part de Mons. Teodor Úbeda (17 de juny de 1973) com a bisbe de Mallorca.

Temps de por, de morts, de mentida, de força i de coacció, de desesperació del poder per no controlar-ho tot, de falta de respecte, i de tolerància.

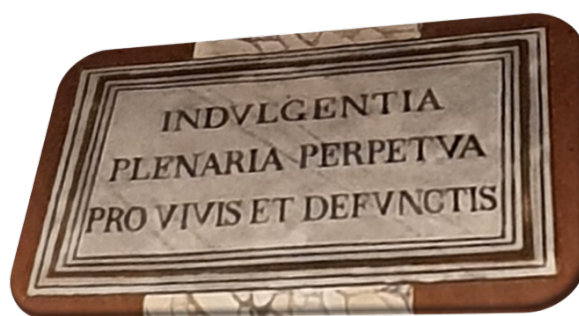
«***L'estar bé amb tothom***» criteri d'unitat – com a forma evangèlica de l'Església cristiana – volia dir, afirma Bennàssar, ***estar bé amb les autoritats.***

De l'exposat, dedueix el següent: *D'aquest brou putrefacte, on es cogué la nostra personalitat i el nostre treball social, polític i eclesial, ningú mai no es confessà de ser-ne ni pare ni fill en el seus petits o més alts graons de responsabilitat.* (Pàg. 104-105)

Acaba les reflexions d'aquest capítol aportant dues mostres significatives d'una imposada censura política i d'una «autocensura» desitjada per l'administració eclesiàstica. En el primer cas es tracta de la censura aplicada per la Delegació Provincial d'Informació i Turisme de Balears a certes paraules i paràgrafs sencers del pregó de Setmana Santa de Felanitx de 1974, que van ser eliminats abans d'autoritzar-ne la publicació i que ell mateix havia de pronunciar en la proclamació del pregó del dia 5 d'abril de l'any esmentat.

La segona mostra li arribà mols anys després, el 2004, en una primera conversa de coneixença i proximitat amb el bisbe, Jesús Murgui, en la qual va manifestar-li confiadament que, com a professor de teologia moral, explicava als alumnes del CETEM el que afirmava la doctrina catòlica. I afegia: en les qüestions controvertides, exposava el que ell opinava.

Tens un camí per fer, li contestà el bisbe: *dimitir*. Aquesta fou la pena imposada per la seva confessió. B. Bennàssar no va presentar la dimissió. A l'acomiadament, el bisbe va afegir: «*Pregaré per tu*». Les seves oracions sortiren efecte: el 2005 li detectaren un càncer (limfoma no Hodgkinià T, Síndrome Zesary) que el va retirar un temps de l'ensenyament i que acabaria en la jubilació. (Pàg. 106-108)

SEGONA PART

INTERLUDI O PONT «OBLIGAT» PER A LA TRANSICIÓ

CAPÍTOL 4:

LA CONSCIÈNCIA MORAL: SAGRARI O «CONFESSIONARI» DE L'ENCONTRE PRIMER ENTRE JO, DÉU I ELS ALTRES

La consciència moral, «les confessions» i la confessió

Comença aquest capítol considerant que *poden ser convenientes unes reflexions – haurien de ser més exhaustives – sobre què es pensa de la consciència moral i el pecat.*

Tot el món del perdó, de la reconciliació té com a pressupòsit necessari la formació de la consciència. Essent la consciència «la veu de Déu» en la persona, rep una llibertat i una dignitat inviolables per a la recerca del bé de veres.

La dignitat de la consciència

És descrita així pel Vaticà II: « L'home descobreix en el fons de la consciència una llei que ell mateix no es dona, ans l'ha d'obeir, la veu de la qual el crida a estimar i a fer el bé i a evitar el mal i, quan convé, repeteix a les oïdes del cor: fes això, evita allò... La consciència és el nucli secretíssim i el sagrari de l'home, on viu sol amb Déu, la veu del qual ressona en la seva intimitat, però no aïllat dels altres. (Pàg. 112-113)

Som, doncs, **receptors i creadors**. La consciència es mou entre la fidelitat i la creativitat. (Pàg. 113)

La fidelitat (creure i creure) a la consciència moral constitueix una sortida als problemes plantejats i que no es resolen amb el recurs a l'autoritat, veu segura i única, ni amb la repressió.

El mateix Benet XVI renuncià i abdicà després d'elaborar la seva decisió davant Déu i pel bé dels altres en consciència...

Model papal d'una quasi inèdita decisió que confirma que una consciència personal, lliure, raonada i creient és el camí possible, desitjable, d'acostar-se a Déu per conèixer el seu voler i fer-lo realitat. (Pàg. 115)

La consciència moral i «les confessions»

Sant Agustí, com tots els cristians d'aquell temps, no es confessà mai com nosaltres; ell mostrà primer a ell mateix i a Déu (que és en el fons el mateix) als altres i al món sencer l'ànima, la intimitat més íntima, la seva misèria; ell ens mostrà l'anhel, el desig més profund de recerca de la veritat, de la bondat i de la bellesa; ell ens demostrà la gran misericòrdia de Déu; ell es confessà a Déu i als germans, ens deixà a «les confessions» la primera confessió, la bàsica, la que solca la terra per a preparar la pluja i la sembra de la paraula de l'amor i el perdó de Déu. Aquesta i altres de semblants és i són la confessió vertadera.

Vegeu-ne un superb fragment, exemple modèlic de la confessió de sant Agustí:

«Amonestat a tornar a mi mateix, vaig entrar en la meva intimitat i vós vau ser el meu suport i vaig veure amb l'ull de la meva ànima la llum. El qui coneix la veritat, la coneix, i el qui la coneix, coneix l'eternitat. És l'amor qui la coneix! Oh, eterna veritat, i veritable caritat, i estimada eternitat! I ho vaig sentir com sent amb el cor. Tard us vaig estimar, oh Bellesa tan antiga i tan nova, tard us vaig estimar! I vet aquí que vós éreu dins mi i jo era fora de mi mateix, i jo us cercava al de fora. Vós éreu amb mi, però jo no era amb vós. Em cridàreu i clamàreu i vencéreu la meva sordesa; fulguràreu, resplendíreu i foragitàreu la meva ceguetat; flairàreu i vaig aspirar el vostre perfum, i sospir per vós; vaig tastar-vos i tenc fam i set de vós; em tocàreu i vaig cremar de desig per la vostra pau.» (Pàg. 116)

L'examen de consciència

L'examen de consciència té com a objectiu furgar i descobrir la nafra per posar-la oberta als ulls i a les mans curoses i cuidadores del metge. No ens fixem en l'intermediari «administratiu, canònic o funcional», sinó en Déu mateix o en un mateix honest que es mira com en un mirall, no trufat de distorsions ni d'excuses, ans bé «transparentador». (Pàg. 117-118)

Finalitza el quart capítol recomanant la conveniència de treballar la consciència moral en el sentit d'obrir-nos a Déu i als germans, a confessar-nos als laics i laiques (no a confessar-nos del fets dels germans), a corregir-nos fraternalment i a sentir-nos convidats a aconseguir una vida més plena, més humana en vistes a ser elements i factors positius i de qualitat per a la societat a tots els nivells. (Pàg. 118)

L'home descobreix en el fons de la consciència una llei que ell mateix no es dona, ans l'ha d'obeir, la veu de la qual el crida a estimar i a fer el bé.

La confessió – com a institució – és una eina eficaç de tortura, de manipulació de la culpa, d'exclusió de grups indesitjables pel sistema, de victimaris, de poder de fermar fins a la desesperació: «ets un dolent» i desfermar fins a la felicitat màxima: el poder damunt les consciències de les persones. Poc evangèlica aquesta gestió del perdó.

CAPÍTOL 5:

PECAT I PERDÓ. PECAT «CONFESSAT», PECAT PERDONAT

Pecat i perdó

Som bons i dolents alhora. Parlar del pecat és parlar de la persona en la seva negativitat, en l'aspecte dramàtic del seu viure. La tecnologia i la teologia contemplen el mal i el pecat.

«Pecat original» és la constatació que en el món hi ha una realitat de mal (de pecat) que va més enllà del que cadascú fa, que pesa sobre tothom... Jesucrist es preocupa més d'aquest «pecat del món», que no de les culpabilitats individuals. Tota persona participa de la responsabilitat d'aquest mal present en el món. Ningú no pot rentar-se'n les mans. Tots som culpables. Alerta als sentiments malaltissos de culpabilitat. Sabent-nos salvats, se'ns demana reconèixer-nos pecadors solidaris en el mal comès.

Experiència de la bondat i el perdó

Del fill pròdig i del fill major continua Déu essent-ne pare. El pecador, fill de totes maneres, té dret a l'esperança, és a dir, a l'amor fidel del Déu-pare. Per això, l'actitud pecaminosa més greu, mortal, és la desesperació de l'amor i de la bondat, del perdó i de la misericòrdia de Déu. El voler de Déu és sols amor i conseqüentment, perdó. (Pàg. 120)

Una aproximació als «orígens del mal» (del pecat)

Benet XVI explica el «pecat original» així: el món humà, tal com s'ha desenvolupat històricament amb corrupció, mentida i violència... aquestes s'han convertit en quelcom «natural», per dir-ho de qualque manera...

Aquesta espècie de «món» ha de desaparèixer, ha de ser transformat en el món de Déu. Aquesta és la missió pròpia de Jesús que implica els deixebles: treure el «món» de l'alienació respecte de Déu i d'ell mateix perquè torni a ser de Déu i de l'home, fent-se una sola cosa amb Déu, torni a ser ell mateix. (Pàg. 120-121)

Mites aclaridors?

Adam i Eva es deixaren anar pel pendent llenegadís: voler i creure's més savis que ningú i per tant tancats en ells mateixos: ningú ni més amunt ni als costats. (Pàg. 122)

Cain i Abel: La transformació dels germans en enemics. Hi ha més odi, violència, enveja i venjança entre els germans que entre els estranys. Les petites diferències poden generar més agressivitat que les grans diferències. (Pàg. 122)

Babel: Déu romp la uniformització oral, orgullosa i agressiva, per la diversitat de llengües que expressen pluralitat de ment i de sentiment, i són invitació per a un aprenentatge de convivència humil, d'obertura a la universalitat humana. (Pàg.123)

Uns mites esclaridors d'on venim i cap on hem de moure'ns. En aquest camí, Déu ens hi acompanya i ens salva.

Els humans som una espècie capaç del millor i del pitjor, fràgil, vulnerable, capaç de demanar perdó i de perdonar; com també d'odiar i de venjar-se. Després d'haver comès

un mal moral hi caben tres actituds: resistir-se a reconèixer-ho i auto justificar-se; admetre'l i auto condemnar-se; reconèixer-ho i deixar-se perdonar. (Pàg. 125)

*Ens acceptam a nosaltres mateixos pecadors i ens fiam de la possibilitat del perdó. I si aquest perdó no ens arriba dels altres, l'esperam d'una instància absoluta, revelada com **amor perdonador**, que m'acull amorosament, sense condicions. (Pàg. 126)*

*És ver que la «**confessió primera cristiana**» és la confessió o proclamació i reconeixement de la misericòrdia, la bondat, l'amor i el perdó de Déu. Confés el seu amor i el seu perdó. Perquè ens ha perdonat, nosaltres perdonam. (Pàg. 126)*

*Es tracta de procurar i assegurar tots els «**moments penitencials**» en la vida diària, començant en els mots repetits i, tant de bo, sentits: «perdona», «em sap greu», «em penedesc», «disculpa'm»...(Pàg. 126)*

*La mateixa paraula de l'evangeli és força purificadora i vivificadora (Per evangèlica dicta, *deleantur nostra delicta*), no com a oferta màgica, sinó com oferta de conversió i renovació. (Pàg. 126)*

H. Arend afirma que el descobridor del paper del perdó a la vida humana fou Jesús de Natzaret. Manté contra escribes i fariseus, primer que no és veritat que només Déu tengui el poder de perdonar (Lc 5, 21-24), i segon, que aquest poder han de practicar-lo els homes entre ells abans que puguin esperar ser perdonats també per Déu...

Com suposa el cristianisme, *només l'amor pot perdonar* («se li ha perdonat molt perquè ha estimat molt»), perquè només l'amor comprèn qui és l'altre i sempre està a punt i disposat a perdonar perquè el mal passat no pugui maltractar el futur.

Quan falta la disposició de perdonar – virtut i sagrament – demanar perdó a Déu és una mentida (J. Jeremias) (Pàg. 127)

Déu no és un jutge que castiga, mantén amb fermesa Bennassar, sinó un Déu que perdona... la nostra idea, estreta i estricta, del perdó ha deformat el mateix sagrament del perdó gratuït i gojós. Quan el sagrament no es viu, no es pot viure com ho sentien i vivien els qui es veien «perdonats» per Jesús, haurà de corregir-se.

*La **pastoral de la por** ha estat una causa de descristianització. (J. Delimeau). La sensibilitat cultural actual demana un **canvi urgent**; també l'obligació de confessar-se al sacerdot, de manifestar a una altra persona tot allò referit a la pròpia intimitat. Per honestat del propi sacerdot, és gran la sospita que **aquesta obligació lesiona els drets humans**. El mateix *sensus fidelium* viu amb preocupació aqueix mateix fet i transforma la praxis mateixa. O no es confessen «com sempre» ja els fidels o demanen l'absolució general sense la confessió particular afegida. (Pàg. 128)*

El «poder» o «autoritat» per perdonar de Jesús, diu Ell, **també el tenen els homes** (Mt 6, 12-14; 9, 8; 18, 15-20). De tal manera que la «confessió» entre els germans es practicava en l'Església primitiva (Stg)

Jesús no passarà com a teòleg de la penitència i de la gràcia, sinó com a profeta que fa el bé i allibera la gent de cap a peus. (Pàg. 128)

Una «**hiperculpabilització**» donà a llum «la pastoral de la por» i els imprescindibles divins «**poders del clergat**». Pecat i poder. Aquesta confessió dels pecats al confessor està en crisi. El poble ha abandonat la pràctica perquè és difícil i penós sotmetre la consciència al poder del sacerdot.

La confessió – com a institució – és una eina eficaç de tortura, de manipulació de la culpa, d'exclusió de grups indesitjables pel sistema, de victimaris, de poder de fermar fins a la desesperació: «ets un dolent» i desfermar fins a la felicitat màxima: el poder damunt les consciències de les persones. Poc evangèlica aquesta gestió del perdó. (Pàg. 129).

El retorn del fill pròdig. Rembrandt
Museu de l'Hermitage

TERCERA PART **EL «PODER (DE) PERDONAR**

CAPÍTOL 6:

APROXIMACIONS BIBLIOGRÀFIQUES AL MISTERI I AL MINISTERI DEL SAGRAMENT DE LA PENITÈNCIA

El silenci sonor de l'abandonament del sagrament del perdó

Inicia l'autor aquest capítol fent referència a la cridanera disminució de la pràctica del sagrament de la pau i com alguns treballen per obrir un forat en el SOSTre de la casa de l'amor i de la bondat perquè el perdó flueixi i arribi a tothom, com li succeí al paralític quan, des d'un forat obert a la canyissada, baixaren la llitera a l'indret on es trobava Jesús i aquest li digué: «Fill, jo t'absolc i et queden perdonats els teus pecats».

S'ha d'aixecar el terrat de «drets canònics» i de «rituals amb rúbriques i confessio-naris» que ens avergonyeixen, ens treuen els colors de la cara, s'han de foradar les parets, s'han d'obrir portes i finestres per alliberar el Senyor, segrestat per lleis i ritus ja

inservibles i per «ministres» que es creuen orgullosos representants del «poder de Déu» i administradors únics de «l'absolució» jurídica, però despreocupats de la solució de l'alliberament de la persona, impotents moltes de vegades de carregar-se la llitera de les pròpies misèries. (Pàg. 131)

Bennàssar recorda els anys de l'obertura conciliar i de les passes fetes en el primer post concili i també de l'immobilisme posterior. No s'ha avançat seriosament **en la recerca/refundació del sagrament de la penitència**; per tant, conclou, podem afirmar que s'ha retrocedit. Tenim doncs el **dret i el deure** d'anar endavant en la direcció i en l'orientació conciliar encarregats:

Que es revisi el ritus i maneres sacramentals de la penitència de manera que manifestin, per tal d'expressar amb més claredat la naturalesa i l'efecte del Sagrament.

No és altre l'objectiu d'aquestes acurades i aprofundides reflexions: revisar, repensar, replantejar, recrear... perquè res no es perdi del tresor de la misericòrdia i del perdó, de la concòrdia i de la reconciliació. (Pàg. 132)

Abans, la confessió era plausible, ara no. La crisi, a nivell de ministres i de penitents, el Poble de Déu, afecta el sentit mateix de la confessió sacramental i **es viu amb perplexitat i alarma.** (Pàg.133)

La dimensió sacramental de la vida humana

Argumenta encertadament que tot el que succeeix al mode humà de viure passa en la vida de relació amb Déu per l'encarnació. En el mal i en el bé. Déu afectat per i en els germans, en mi mateix i en els altres. De manera semblant, explica, a quan un qualsevol que batia és Jesús qui ho fa «in persona Christi», sigui laic o laica. Un qualsevol exerceix el servei del perdó perdonant i demanant perdó, deslligant els fermalls de l'odi, de les ofenses, de l'enemistat, en compliment del mandat reconciliador de Jesús. *Està en les vostres mans lligar i deslligar, mantenir esclavitzats o alliberar. El Pare escolta i veu i «sent» el que vosaltres feis i us ho concedeix (Mt 18, 15-19)*

Sempre en la pregària demanam perdó a Déu i als germans i **igualmente hem d'exercir el ministeri del perdonar.** Déu «se serveix» de nosaltres com amor perdonador de tothom. Jo (un qualsevol) t'absolc, et perdon a tu. Tu (qualsevol) m'absols, em perdones i, molt millor, si deman perdó i reconec el mal. Ell, tot misericòrdia, absol mitjançant el perdó de la creatura, dels fills, és a dir, dels germans. (Pàg. 135-136)

Arrels humanes del sagrament

Bennàssar reprèn una altra caminada per repensar la qüestió des d'altres perspectives i autors. *Una bona «ritualització» no consistirà en el pas a un món estrany, distint (al món sobrenatural) sinó a una «concentració» de la veritat de l'home en aquest món, per la gràcia de Crist. El sagrament no és un acte ni aïllat ni sols una celebració eclesial. És el «focus» que il·lumina una dimensió de l'existència humana i beu i toca la sacramentalitat difusa en el cor mateix de la creació. Sense aquestes arrels humanes, el sagrament corr el perill de ser com una planta «col·locada» per damunt la vida. Amb tot el simbolisme antic – perill de ficció – ha de reinventar-se perquè digui i expressi veritat als contemporanis. (Pàg. 140)*

D. Borobio obri possibilitats a un avanç renovador del sagrament de la penitència en el futur. *El penitent és una espècie de co-ministre o co-celebrant del sagrament. I*

con-causa de la gràcia de la reconciliació, que encara que vengui de Déu, només pot realitzar-se plenament amb la participació del subjecte. El subjecte que demana perdó al subjecte ofès i que perdona a qui l'ofèn. Diàlg, presencial o en diferit, entre els subjectes. Sempre el signe sacramental unit als aspectes humans-relacionals a l'encontre entre la persona pecadora «tocada» per la gràcia que demana perdó i la persona perdonadora «tocada» per la gràcia de la misericòrdia de Déu. (Pàg. 140-141)

Reconciliació real i sacramental quan es reconcilien i perdonen esposos, veïns, països, treballadors-empresaris, etc. ja se celebra o es va celebrant el sagrament. Aquest és el sagrament de la penitència, nou, humil, puix cal tornar a néixer: *demanar perdó i esperar confiadament el perdó de Déu i humilment el dels germans i germanes.*

L'Església no ha estat en el confessional model de perdó evangèlic, respectuós, generós. **Noves maneres**, doncs, de celebrar el sagrament de la penitència. Noves maneres, indispensables i sacramentals de confessar-se i que els germans, els altres, ens perdonin. **Perdó exercit des del «sacerdocí» baptismal o senzillament humà.** Confessors tots per a tots. Tots ministres de la reconciliació i del perdó. No per manca de ministres «ordenats», sinó per un desvetllament de l'humà sacramental, de la comunitat necessitada de pau i carregada de l'Esperit i de servei. No es tracta de crear o augmentar ministeris laicals apropiats, per manca d'ordenats, sinó de *creure i reconèixer que tot servidor de reconciliació i de perdó serveix al misteri del Déu de Jesús per al món, el bé comú de la reconciliació. Pregam Déu uns pels altres, així com ens confessam uns als altres.* (Pàg. 141-142)

El Concili Vaticà II (LG 11) uní (*simul*) el perdó de Déu i la reconciliació *cum ecclesia*. *«Els qui s'acosten al sagrament de la penitència obtenen de la misericòrdia de Déu el perdó de l'ofensa que li han fet i alhora es reconcilien amb l'Església, que pecant feriren i que col·labora amb llur conversió amb la caritat, l'exemple i les pregàries».*

Les dones ens mostren la fondària penitencial i el camí reconciliador. *La dona, les dones són molt importants i ocupen un espai i fan un paper decisiu que no tenen ara en la pràctica sacramental, en els processos reconciliadors i de perdó. La seva sensibilitat enfront del sofriment i de la violència es clau. No és el poder de domini, sinó l'absència de poder i de tota violència – que també en el sagrament s'ha exercit – que es desprèn de l'elecció per part de Jesús de les dones per anunciar la resurrecció.* (Pàg. 144)

Les religions afirmen un «Déu» que absol i acompanya

Les religions afirmen més un «Déu» que absol i que acompanya, que no que acusa i condemna. Tan de bo les religions i el cristianisme procurin que cap paraula d'angoixa i de condemna prevalgui sobre tota paraula de gràcia.

El sagrament de la penitència no té el monopoli del perdó. **L'Eucaristia perdona els pecats;** és la font primera de la misericòrdia.

Casiano Floristán resumeix la crisi del sagrament de la penitència assentada sobre *la caiguda de vertigen de la confessió a causa de l'evolució cultural i l'impacte de la psicologia, l'excés de moralisme i culpabilitat la insatisfacció de la confessió privada.*

La gent ha perdut el sentit del pecat i del perdó a causa de la cultura moderna individualista, hedonista i relativista o cal reconèixer que moltes categories i idees (Ilei, expiació, càstig, judici, ofensa, indulgència...) ja no poden ser admeses avui perquè atempten contra la vida humana i l'honor de Déu mateix. Per tant, cal el criteri de discerniment: **una humanització major.** (Pàg. 145)

L'Església ha de reconèixer les seves culpes i errors, ha de reconèixer els punts flacs que la limiten: el protagonisme romà o de qualsevol cúria, el centralisme com si digués «confiau en mi», en lloc de «confiau en Déu». La virtut de la sinceritat i de la crítica, i de l'autocrítica, obri confiances. Fins i tot en els nivells sacramentals les intermediacions eclesials no haurien de negar el principi de subsidiarietat que predica. (Pàg. 146)

*Jesús, de fet, en comparació a la seva cultura, va ser un «profeta» poc «religiós», antropològicament parlant. Era un profeta o **predicador laic itinerant**, ni monjo ni sacerdot ni levita, allunyat de sinagogues i temples, que prescindia de lleis religioses (Mc 3, 1-6). Jesús era religiosament un «outsider» atípic i atòpic, i situava Déu no en els llocs religiosos habituals, sinó com a font d'aigua viva que rajava del cor dels creients (Jn 4) i que no es movia en els àmbits de les jerarquies piramidals sinó en els afers dels més senzills. (Pàg. 147)*

Estam cridats a prendre consciència – ens encoratja B. Bennàssar a les reflexions finals d'aquest capítol - i saber resoldre bé el problema d'allò que duim entre mans: proposam uns **signes sacramentals religiosos-humans i humanitzadors encarnats** o les «cosificam» com a accions formals o rúbriques humanes. Perdem el «Misteri» quan l'acció simbòlica ja no significa ni realitza allò que diu i expressa. (Pàg.148)

Ben segur que sempre ens farà bé fer el pas de persona inconscient i irresponsable a una consciència que sap i vol conèixer les seves irresponsabilitats comeses, els seus pecats i culpes i reconèixer-les per l'examen, el penediment, la contrició, és a dir, la sinceritat, la confessió i la reparació. (Pàg. 149)

CAPÍTOL 7:

EL MAGISTERI I LES CRISIS: OPORTUNITAT ACTUAL D'INNOVACIÓ

El temps inaugurat pel papa Francesc per a una Església sinodal, pot ser un «kairós», un bon temps **per a re-visar i re-fer el sagrament de la penitència.**

El mateix cànon 752 del Codi de Dret Canònic de 1983 afirma que els feels estan obligats a rebre els ensenyaments del magisteri, encara que només siguin autèntics i no definitius. Des de 1998 el personal eclesiàstic està obligat al «jurament de fidelitat». Obediència i no argumentació.

El mateix *sensus fidelium* descobreix debilitats internes de l'Església *docens*, quan no vol ser també *discens* i a la vegada manifesta les possibles riqueses de tot tipus quan s'accepta el poble feel com a Església *discens i docens a la vegada.* (Pàg. 151)

Participació dels laics i laiques en les qüestions de teologia moral

La teologia sempre està en els tallers de la reforma. Els reptes dels avanços científics i, la varietat d'experiències culturals, socials i espirituals s'amplifica i es verifica en la vida moral, diversa i plural.

Els laics són «Església-en-el-món»; per això, la reflexió moral donarà més lloc i més espai als laics com a subjectes actius...

La vida dels laics, feta paraula, aixeca la moral de ser una doctrina docta a ser un missatge savi. I no és petita la diferència ni insignificant el guany. L'evangeli, abans que doctrina, és missatge o saviesa salvadora. Aquest pas poden donar-lo millor en molts terrenys els laics.

La regulació que s'hagi d'establir no hauria d'invalidar mai l'adagi romà: *allò que concerneix a tots, per tots ha de ser examinat*. El lloc dels laics dins l'Església s'haurà de veure des de la convicció forta del Vaticà II, que entén l'Església com la totalitat dels creients en Crist. La participació, doncs, en l'evangelització de la societat, com també la corresponsabilitat en les tasques a l'interior de l'Església, **són un dret i un deure de tot cristià i no una concessió de la jerarquia.**

Per això, la teologia moral, en concret la situació i la problemàtica de la confessió, pensada i explicada per la dona, guanyarà en canvis significatius per un alè diferent. (Pàg. 151-153)

Model institucional clerical

El model institucional clerical és un dels grans obstacles estructurals que oculten l'evangeli: el jerarquisme i el clericalisme. Per això s'instituí, i s'haurà d'insistir amb el Concili Vaticà II, que l'Església és l'únic Poble de Déu (feels i clergues)

Urgeix, doncs, canviar els models comunicatius, repensar poder i autoritat, reconèixer els membres oblidats del Poble (laics i dones). Ens aboca a aprofundir el caràcter normatiu de la categoria Poble de Déu i per tant a revisar l'elesiologia i la sacramentologia. I a superar la jerarquia (papa i bisbes) com a subjecte distint i separat de la resta del poble. El Poble de Déu és l'únic subjecte actiu i fonamental de tota l'acció i la missió de l'Església, no només amb les seves relacions i dinàmiques de comunicació, sinó també en la recerca corresponsable de la veritat de Déu, de l'home salvat, del sagrament de la penitència i dels altres, i de la seva comunicativitat actual intel·ligible. (Pàg. 153-154)

Els «poders» en l'Església

El discerniment és cosa de tots amb la participació i corresponsabilitat essencial i vinculant de tots, en una clara consideració del *sensus fidei fidelium*. Aquest es fa i fa l'Església.

La sinodalitat és constitutiva de l'Església com a Poble de Déu, per tant és més que un mètode i que un sínode. Una Església sinodal s'obri a sentir o a intuir la fe (sensus fidei) que és una espècie d'instint espiritual que permet sentir amb l'Església i discernir el que és conforme a la fe apostòlica i a l'Esperit de l'evangeli. (Pàg. 155-156)

El mateix sensus fidelium descobreix debilitats internes de l'Església docens, quan no vol ser també discens i a la vegada manifesta les possibles riqueses de tot tipus quan s'accepta el poble feel com a Església discens i docens a la vegada.

Urgeix, doncs, canviar els models comunicatius, repensar poder i autoritat, reconèixer els membres oblidats del Poble (laics i dones).

L'Església és estructuralment i culturalment misògina, homòfoba, patriarcal i clerical. Cal que accepti i consideri les aportacions de la teologia feminista i del sensus fidelium, a més de les dels moviments feministes en general i de les ciències humanes i socials contemporànies.

La sinodalitat no és principalment una qüestió de gestió eclesial

No és estrany que els creients demanin si ha arribat l'hora (tardana, sens dubte) d'eliminar la **vergonyosa exclusió de les dones** en l'Església piramidal, producte estructural del clericalisme i marca evident de la sordesa dels homes envers el clam sinodal de l'altra meitat del Poble de Déu.

L'Església és estructuralment i culturalment misògina, homòfoba, patriarcal i clerical. Cal que accepti i consideri les aportacions de la teologia feminista i del sensus fidelium, a més de les dels moviments feministes en general i de les ciències humanes i socials contemporànies.

El «sacerdoci comú dels feels» (LG, 10 i ss) fomenta la idea d'una contribució de totes i de tots al sacerdoti vers una comunió més horitzontal, col·legial i participativa en què cadascuna i cadascú, amb el seu carisma propi, però en peu d'igualtat, contribueixi a la missió i a la vida de l'Església.

L'actual ritme sinodal obri i permet esperar aquest camí vers un Concili Vaticà III. Trobarem coratge per aquest camí de refundació i d'innovació? (Pàg. 157-158)

*El subjecte celebrant no és sols el sacerdot, és l'Església. Cos de Crist...L'assemblea sencera – nom i realitat repetits moltes vegades – és el **subjecte integral de la celebració**.*

*El sagrament de la penitència està i estava tan lligat al sagrament de l'ordre i al poder de jurisdicció o de govern (el confessor havia d'estar ordenat prevere i tenir les llicències per poder confessar). Aquesta lligadura es vol rompre i es pot rompre... **Aleshores els batiats poden ser i són ministres o servidors del perdó de Déu en l'Església.***

La celebració sacramental no és un ritus enigmàtic, sinó una participació i manifestació en el carrer i en la vida personal i social. Es pot robar a l'assemblea allò que li pertoca no només per mirar enrere, sinó per no anar més endavant i més endins de l'encarnació.

Tot símbol és alhora poderós i fràgil: si no es respecta, si no es tracta com allò que és, es trenca, perd la seva força, es torna insignificant... (Pàg. 159)

CAPÍTOL 8:

EL SAGRAMENT DE LA CONFESSIÓ I EL PODER DEL PERDÓ

Del poder-facultat de perdonar pecats al poder-capacitat humana-divina de perdonar

Comença aquest capítol recordant les paraules de Congar quan fa al·lusió al tema dels capellans obrers: *Es pot condemnar una solució equivocada, afirma, però no es pot condemnar un problema.*

I el problema existeix, tal com el defineix Pere Llabrés:

«La passa a una nova tercera passa històrica, després de la superació de la reconciliació canònica antiga i del sistema vigent de confessió, no l'ha donada l'Església actual. I la situació de Cristiandat va passant: a amplis sectors -juvenil, grans ciutats, barris obrers – es respira una cultura post cristiana. Els cristians de les comunitats que neixen en aquest ambient seran molt diferents dels qui acudeixen avui als confessionaris. (Pàg. 161)

Hem d'obrir les portes a nous horitzons i a noves perspectives per desenvolupar actituds i comportaments fecunds en l'estructura penitencial i reconciliadora del cristià (demandar i atorgar perdó, confessar-se pecador i exercir el servei del perdó reconciliador) fins a afirmar que el quart sacrament consisteix en el poder perdonar acollit, exercit, agraït i celebrat i d'aquesta manera fer significativa, palesa i present – alhora simbòlica i realment – el Déu Amor perdonador, la nostra reconciliació i la pau del món. (Pàg. 162)

Gir i/o paradigma conciliar

És bo, just i necessari que ens recolzem en el gir que en les coses fonamentals aporta el Concili Vaticà II. Se'ns convida a atendre els signes del temps, la «inculturació», la situació del món com a objecte-subjecte principal de l'amor agraciant de Déu. Si Déu ha reconciliat amb sí mateix el món a través de Jesucrist, aleshores la reconciliació (cum Deo) i (cum Ecclesia) passa a reassumir-se en la reconciliació (cum fratre) i (cum mundo). S'ha dit, en síntesi significativa: «extra mundum, nulla salus», en contraposició al «extra Ecclesiam, nulla salus». El perdó a/amb el germà i la reconciliació en/amb el «món» seria la *res et sacramentum*...

Per tant, és de gran importància que els feels comprenguin fàcilment els signes sacramentals (SC, núm 59). Però el quart sacrament quedà a les portes d'aquesta decidida clarificació fonda i radical. Tasca per al present.

L'Església «Poble de Déu» ens recorda la fraternitat baptismal, ens adverteix de la corresponsabilitat en la co-representació de la misericòrdia de Déu, ens convida a ser i a viure com una comunitat enterament ministerial. Amb visió conciliar convé dur a terme una tasca urgent i necessària: «des-ordenar» l'Església perquè el ministeri «ordenat» no es corrompi en clericalisme, ni es negui de facto la necessària Eucaristia i la penitència-perdó per falta de ministre ordenat. (Pàg. 162-163)

Relectura bíblica i teològica

És bàsica la consideració bíblica no del retorn del fill pròdig al Pare, sinó de la tornada o permanent «sortida» del pare pròdig cap al fill, cap als fills. Pau defineix Déu com «el que consisteix en perdonar» (Ro 8,33)

És fonamental pel sacrament ple: saber-nos i confessar-nos fills (el pròdig i el gran) pecadors estimats perdonats i, a més, fer-nos pares i/o germans perdonadors-reconciliadors. (Pàg. 163)

N'hi ha que han considerat «perillós» el res del «jo confés a Déu i als germans» perquè expressaria cert menyspreu a l'Església. Sabem, però, que Déu pot perdonar al marge de l'Església i del sacrament de la penitència. Coneixem la fecunditat de «l'acte de contrició».

Tenim un doble horitzó o una doble referència pel nostre actuar: primer, l'home i la dona en la seva cultura. L'horitzó d'intel·ligibilitat on o des del qual les coses i esdeveniments adquireixen un sentit. I la segona referència o horitzó és el Déu trinitari. Déu perdona «de cor».

El perdó «cristià», sempre i amb amor efectiu, liquidant o superant la injustícia i l'odi, és més que un acte heroic. Creim que només és possible per l'amor de Déu amb la gràcia de Jesucrist, com a do de l'Esperit Sant. Ho anomenam sacrament. Estimau com Ell (Déu) estima. Perdonau com Ell perdona. Absoleu com Ell absol. (Pàg. 164-165)

Un exemple

Des de la psicologia antropològica i social es pot contemplar avui perfectament «l'excel·lent impossibilitat física o moral» de confessar-se individualment i íntegrament, amb major amplitud. Afirmar i comprovar la quasi universal «impossibilitat de mantenir l'obligatòria confessió al sacerdot» ens ajuda a mantenir aclarits els ponts en la recerca d'una major veritat penitencial i de la seva possible verificació. El rol del sacerdot com a ministre del sagrament està molt «tocat» des de les situacions reals negatives que han succeït i des de noves perspectives obertes psicològiques i professionals. Recordem la por, l'angoixa, el sense sentit del confessorari. (Pàg. 166)

La reserva

De la reserva al bisbe i als sacerdots (poder de jurisdicció o facultat per a escoltar confessions i absoldre), per allò del «caràcter judicial» del sagrament de la penitència o del control «jurídic» dels confessors o del sacerdot com a representant de la comunitat, podríem passar *a la comprensió i a la praxi de ser tots* (laics també) *concernits amb/pel poder-deure* (capacitat-necessitat-facultat) *d'exercir el vertader i evangèlic ministeri del perdó i de la pau conciliadora.*

A la sempre urgent obligació de convertir-se correspon el compromís anàleg de perdonar el proïsme, fins a setanta vegades set (Mt 18,22)

Tots els cristians són convidats a ser ambaixadors (2 Cor 5,18-20) de Crist, que confia el ministeri de la reconciliació **a tota la comunitat eclesial.** Pàg. 169-170)

Eucaristia per a nosaltres pecadors

L'Eucaristia perdona el pecat i la penitència no monopolitza el perdó en l'Església. Més encara, la font primigènia de la misericòrdia divina és l'Eucaristia, perquè és el memorial de la creu.

El baptisme-confirmació (penitència) i l'Eucaristia (penitència) ens donarien avui la clau, més reduïda si es vol però alhora més pràctica, adient i coherent amb la sensibilitat sacramental actual i evangèlica. (Pàg. 171-172)

L'Església esdevé Església en el servei d'acollida i de reconciliació.

Confessam el perdó de Déu per a nosaltres amb la mirada sobre el com és i com hauria de ser el nostre perdó per als altres. Aquests dos objectius els mantenim intrínsecament lligats. Pàg. 173)

Hem d'obrir les portes a nous horitzons i a noves perspectives per desenvolupar actituds i comportaments fecunds en l'estructura penitencial i reconciliadora del cristià (demandar i atorgar perdó, confessar-se pecador i exercir el servei del perdó reconciliador)

És bàsica la consideració bíblica no del retorn del fill pròdig al Pare, sinó de la tornada o permanent «sortida» del pare pròdig cap al fill.

L'Eucaristia perdona el pecat i la penitència no monopolitza el perdó en l'Església. Més encara, la font primigènia de la misericòrdia divina és l'Eucaristia, perquè és el memorial de la creu.

Resumint, perdó vol dir:

1. **Un passat amb esperança**, això és, alliberament de la memòria pesada i apearada per a poder recrear la història i viure-la.
2. **Un present amb gaudiment**, és a dir, alliberament de la por, del desànim i de la tristor per a poder consolar i felicitar els altres
3. **Un futur amb reconciliació**, això és, alliberament de la conflictivitat interior i exterior per a ser i oferir un vertader ministeri de reconciliació i de pau.

CAPÍTOL 9:

«RECOLLIU LES SOBRES PERQUÈ RES NO ES PERDI» (Jn. 6,12): ACCENTS ACTUALS I EVANGÈLICS

El patiment recupera l'espai «robat» pel pecat

Durant segles l'accent es posà sobre el pecat i els pecadors com a principal, si no única, obsessió pastoral. Tot, la predicació, la pregària, els sagraments, etc. girava entorn de la condemna i no de la salvació. Avui recupera l'espai robat, el patiment de les persones i de les societats. Per tant, el(s) sagrament(s) agafarà(n) una orientació més social que individualista, més material que espiritual. Transformar la culpa en responsabilitat, ja que la culpa (com a sentiment de culpabilitat) paralitza, mentre que la responsabilitat empodera.

Què cercau, què voleu en el sagrament de la penitència? El perdó, la pau, la reconciliació, l'assossec, la tranquil·litat meus o nostres. Qui cercau i voleu en i pel sagrament? Un abraç amb l'ofès, la víctima, l'altre o els altres. Una pregunta defectuosa: què em passarà a mi, si no m'acost al ferit de la carretera? Millor, què li passarà a ell, si no m'hi acost per veure'l, per ajudar...? Al sagrament de la penitència, cercau-hi sempre aquesta resposta millor. (Pàg. 175)

Paraula i sagrament

La Paraula de Déu ens pot arribar expressada en els diversos mitjans emprats: paraules humils, sinceres, més els signes que els acompanyen, mostren el desig que les paraules i els silencis (eloqüents també per la vergonya) expressen i són una pregària, una «confessió» publico-privada. Paraules i signes: una visita, una flor, un «plor», un llibre, un obsequi...

La presència profundament humana i social es fa eclesial, comunitària. La veritat de la vida, la veracitat o autenticitat és i serà **la veritat del sagrament**. La vida i convivència interpersonal i còsmica mostrant la distància entre el que faig-feim i el que hauríem de fer (sinceritat i transparència), marca les passes en la bona direcció.

En el gest de l'escolta i alhora de la sembra esdevenim oients i sembradors: presència completa de l'evangeli, sagrament del Regne. *Homo capax, recipiens et donans Dei amoris. Homo capax Verbi, audiens et loquens*. Rebeu i donau. Engendrau i enceneu en el profà-humà, el cristià. (Pàg. 176)

La sacramentalitat és la manera de la presència de Déu en el món. Insistim perquè és gran i fonda la crisi d'allò sacramental que visibilitza la crisi de fe en Crist... Allò transcendent es fa present en allò immanent i es torna transparent en allò transcendent.

Sagrament: Paraula i Signe de la presència de Crist i, per tant, del Déu Trinitari: cada vegada que vos demanau perdó, jo hi som com a Pare, actor, fonamentador i acollidor dels fills-germans refets, renovats. Cada vegada que vos reconciliau, jo hi som com a Fill-Germà que apropa i estrenys lligams de la tira – el primer – de germans que es reconcilien. Cada vegada que vos pacifiqueu i pacifiqueu les relacions entre vosaltres i amb la creació i de la creació tota, jo hi som com a esperit impulsor, engrescador, promotor i sostenidor de pau i de propostes, de mitjans pacífics i pacificadors d'una terra – un món – sostenible i amable. (Pàg. 177)

En l'Eucaristia i en el perdó ens oferim «in persona Christi»

L'Eucaristia que fa i refà la fraternitat, la comunió volguda pel Senyor. Per tant, les actituds i actes que rompen la germanor (discòrdies, divisions, desigualtats) s'han de reconèixer, confessar, corregir i transformar prèviament i conseqüent a la celebració eucarística. *L'Eucaristia porta en ella mateixa el sagrament de la penitència, de la reconciliació. (Pàg. 177)*

El cosmos és el «cos» de Déu – sagrament – bo que Déu necessita, amb el qual està inextricablement entrelaçat i «en i mitjançant ell actua i pateix». (Pàg. 178)

L'espai mediàtic i virtual: mediacions per a la confessió

Noves «mediacions», com altre temps ho foren el confessorari, en la seva distància física, psíquica i moral, per trobar-se i per trobar alhora el confessor cec, sord i mut. Avui no seria així...però sí mantendria la tècnica una certa distància - distanciament virtual – que podria afavorir «la confessió». El «penediment», la reconciliació, tot i l'immens risc de fer servir la pantalla per a desaparèixer i aprofitar-se'n. Els mitjans materials com a mediació «sacramental», poden ser aprofitables. A pensar-s'ho. (Pàg. 179)

Les paràboles més eloqüents per a l'encontre reconciliador

Ens cal confessar-nos al pare i als germans. El germà gran i fill major hauria d'haver après a demanar perdó i a perdonar com el pare, encara que no se li demanàs perdó, com fa el pare. Per-donar sempre, com a resposta radical al do rebut. (Pàg. 179)

Afrontem cada dia l'opció de ser bons samaritans o indiferents viatgers que passen de llarg... Tots tenim alguna cosa de ferit, alguna cosa de bandoler, alguna cosa dels qui passen de llarg i alguna cosa de bon samarità.

Ens cal reconèixer els obstacles posats a la germanor. Ens cal treballar per a la restitució dels béns robats o fets malbé. Ens cal recobrar la confiança fraternal. Del contrari, l'Eucaristia resta sempre a mitges.

Tots som fill petit i germà petit i fill gran i germà gran. Tots podem millorar «imitant», essent com el pare. La paràbola parla de tu i de mi. (Pàg. 180)

Del sagrament de curació al sagrament de «tenir cura de»

Allò «nou» no s'aconsegueix amb o per la justícia, sinó en i pel perdó. El perdó és expressió de la bondat i, si Déu és la bondat, en aquests fets i actituds hi és Déu present i actuant. Per sanar i curar aquests sagraments no basta un rentat de cara; són necessaris processos i aprofundiments. (Pàg. 181)

Nosaltres mateixos vivint a fons els sagraments, per tant el sagrament del perdó i de la reconciliació, esdevindríem un sagrament. Cap a aquest objectiu ha apuntat la nostra reflexió.

Els conflictes i el perdó requereixen una nova forma de pensar i d'actuar. La proposta de la sacramentalitat de cuidar, ajudar, tenir cura de les persones vulnerables (totes) i de les coses malmenades, **poden obrir pistes a la innovació sacramental necessària.**

Passar del sagrament de la curació del pecador al sagrament de posar i tenir cura del malalt de tot tipus i del món malalt i emmalaltidor. Perspectiva fecunda i innovadora. (Pàg. 182)

CAPÍTOL 10: EL CONFESSOR EN EL SEU LABERINT

Baró ordenat sacerdot, el poder clerical i la urgent desclericalització

Avui passa al primer lloc dels interrogants el confessor. Està en entredit i és qüestionat de part del feels i des de diversos flancs per l'aparició pública i publicada. La plaça forta i opaca del confessor resta a la vista de tothom: les flaqueses personals, les misèries del «constructe penitencial», confessionari inclòs.

A les flaqueses cal afegir-hi els aprofitaments de l'institució eclesiàstica clerical: el poder sobre la por a la condemnció, el domini sobre les consciències, fins a l'abús sexual.

La sacsejada d'aquest últims temps han deixat al descobert el cartró-pedra d'aquesta part de l'escena, de l'escenari i dels actors. Els cruïssos descoberts a les parets, i ventilats ara, són massa grans i greus, els esqueixos a les robes són massa visibles i importants per no fer-ne cas i esperar que una simple passada de mà d'obra o un recosit ho arranjarà i retornarà tot a ser com abans.

La confessió privada (auricular) la van introduir en el segle VII els monjos irlandesos com una pràctica devocional (no sacramental) i va anar imposant-se, a desgrat de repetides condemnes de nombrosos concilis, perquè l'antiga disciplina de la penitència pública s'havia fet insostenible. Avui podrien entrar en consideració la «impossibilitat moral» de dir els pecats (cànon 960 del Codi de Dret canònic), el «principi de consciència», «l'epiqueia», el concepte de «peccat greu». Ja és hora d'enfrontar-nos a aquesta qüestió amb respecte, delicadesa i llibertat. (Pàg.183)

Si ahir la problemàtica es referia a la sol·licitació, avui el drama de la pederàstia envelleix tot l'edifici eclesial, mostra les costures i corca totes les relacions personals i no només les que s'estableixen en el sagrament de la penitència. Tot queda trastornat i trastocat. Som tots els clergues, possibles i «necessaris» ministres de sagrament els damnificats i ja damnats i condemnats.

Es fuig – ja no es veu gent als confessionaris, on n'hi ha encara, ni participants en les poques celebracions rituals de la penitència, que no havien convençut mai a bona part del clergat - es fuig, dèiem, amb un mot fort, de la visibilitat confés-confessor, de manera que més difícilment podran posar el dit dins la nafra de l'abús pedòfil i de la pederàstia.

El sacerdot confessor, necessari/imprescindible? Cal confessar-se a/amb l'Església mitjançant el sacerdot?

Ens confessam a/amb i en l'Església, comunitat de pecadors perdonats: «Jo, pecador, confés a Déu i a vosaltres, germans...» dins i fora de l'Eucaristia. I el sacerdot? El recurs a les fórmules que ofereix el Ritual no sembla resoldre el problema vertader. (Pàg. 184)

Perquè confessar-se a/amb un sacerdot?

Déu només dona el seu perdó a través del ministre ordenat? Aquesta és la doctrina i la pràctica actual del perdó en la confessió. Benet XVI ho recorda als penitenciaris el 22-2-2007: aquest miracle de gràcia només pot realitzar-lo Déu, i el compleix a través de les paraules i dels gestos del sacerdot. Ell és «persona dramatis», instrument actiu de la misericòrdia divina.

El catecisme de l'Església Catòlica (1992) subratlla el paper essencial del sacerdot: només Déu perdona el pecat. En virtut de la seva divina autoritat, dona aquest poder als homes perquè l'exerceixin en nom seu. El catecisme preveu una situació d'impossibilitat física o moral per a dispensar la confessió. Seria el cas d'avui?

Quan pregam demanant perdó a Déu i als altres i quan pregam: «Que Déu ens perdoni els pecats» n'esperam, confiats, el perdó? A superar, doncs, una visió eclesiocèntrica, o millor dit, clerical, del perdó, per una visió més cristocèntrica, és a dir, més encarnada i laica, més real. On hi ha el mal real convé posar-hi el remei. El fi de tot plegat és ser i fer un poble de germans, d'humans que es reconcilien. La confessió penitencial i la pregària deprecativa és quelcom compromès i seriós. L'Església sempre hi és al mig, explícitament o implícita, empenyent el corrent reconciliador de tothom amb tothom. Les restriccions no les trobareu en el cor de Déu, en Jesucrist. Sí, per desgràcia, en el cor i en el camp de l'Església. Crist es compatí de les víctimes, l'Església posa l'accent en els pecadors.

L'atribut essencial de Pere: les claus molt grosses del Regne del cel...però l'Església ha posat a la porta un pany molt petit i estret. (Pàg. 185)

Jesús afirma: «Allò que lligueu a la terra serà lligat al cel, i allò que deslligueu (v. 18)» en plural es refereix a la comunitat. «Si dos de vosaltres s'uneixen per demanar (v. 19) i «quan n'hi ha dos o tres reunits en el meu nom, jo som enmig d'ells» (v. 20). (Mt 18).

Ens trobam amb dos principis: jeràrquic i comunitari. En el transcurs de la història es va passant del principi comunitari al principi «papal».

Passar del sagrament de la curació del pecador al sagrament de posar i tenir cura del malalt de tot tipus i del món malalt i emmalaltidor. Perspectiva fecunda i innovadora.

Déu no necessita sacerdots ni intermediaris ni espais sagrats ni institucions: les persones que es troben en el camí són el temple de Déu, i Déu mateix.

Servir i servir «la veritat», però més «les persones», el bé de l'objectivitat, però més els subjectes; la «justícia» més pública, però molt més la misericòrdia, la discreció, el silenci de la víctima

Cal passar avui del principi jeràrquic-clerical al comunitari i a l'humà senzillament: Cada fill d'home té (el) «poder» de perdonar (Lc 5,17 i ss)

Déu només passa a través dels signes i llenguatges humans sacerdotals? Només l'absolució del confessor comunica la certesa del perdó de Déu? Les paraules i els gestos de penediment i de reconciliació entre els humans són paraula i gest – sagrament – que signifiquen i realitzen el perdó absolutori de Déu.

Sorprenen aquestes dues maneres d'obrar respecte dels sagraments. Sembla que en/ pel baptisme oferim una «màniga ampla». Baptisme d'aigua, de foc (desig), de sang (martiri); i en cas de necessitat (cosa a ampliar, a més de necessitat física, a necessitats psíquiques, socials, etc.), tothom pot ser el ministre del sagrament del baptisme.

Per al «segon baptisme» (el sagrament de la penitència) oferim una màniga estreta, una porta estreta, dimensió restrictiva. El confessor seria un detectiu amb gavardina escorcollant gènere, nombre i espècie dels pecats. (Pàg. 185-186)

La sacralització del clergat, la sacerdotalització d'uns quants ha empetit i restringit l'obertura i el servei del perdó. Ampliant el camp de visió se'ns descobreix l'absència de les dones dels ministeris que han coincidit amb una deriva masclista i clericalista de l'Església. Haurem de tornar a l'origen, al baptisme: no li falta res a un batiat partícip del sacerdocí de Crist. Atès que la dignitat del batiat és la dignitat de tothom, homes i dones, cal partir d'aquí. (Pàg. 186)

E. Drewermann recorda la paràbola del samarità (Lc 10, 25-27) com l'oferta clara de la immediatesa de Déu: Déu no necessita sacerdots ni intermediaris ni espais sagrats ni institucions: les persones que es troben en el camí són el temple de Déu, i Déu mateix. Jesús ho ensenya i ho viu: a Déu se'l troba «immediatament» en la persona. Expressa el rebuig de tot sistema administratiu-eclesiàstic, fet de pors i de culpabilitat, aixecat entre la terra i el cel, servit pel complex clerical. (Pàg. 187)

En els sagraments la passivitat o l'absència dels creients revela el divorci entre el culte i la vida, els rituals i la lluita i la feina diàries, entre el sacerdot i el poble. Fins i tot el mateix llenguatge ho manifesta. Els ministres sacramentals reduïts pràcticament als ministres ordenats o clergues. Imprescindible, doncs, la desclericalització de la litúrgia. (Pàg. 187)

Pederàstia o/i abús de poder sobre les consciències

El fet i els fets de pederàstia per part del clergat i l'abús de poder que hi va associat o que la provoca, sigui dintre o fora de l'esdeveniment de la confessió, són una bomba o una mina que esclata a la línia mateixa de flotació del sagrament i de les accions assmilades de direcció o d'acompanyament espiritual.

Avui tots es clergues són vists com a possibles «sol·licitants», és a dir, perillous amb el «rebombori» de la pederàstia a flor de pell.

Els signes negatius i positius – les llavors del temps – són eloqüents. En prenem nota? Un discerniment amb aquestes coordenades i perspectives és ben oportú i necessari. No ens escapem acusant que tot això és un atac orquestrat contra l'Església, aprofitat per fer lenya de l'arbre caigut, o que són molts més els abusadors sexuals o de poder en altres àmbits de la vida i de la societat. (Pàg. 189)

Ni els controls disciplinaris estrictes durant segles per a mantenir l'ortodòxia catòlica i la integritat del dipòsit de la fe, han pogut evitar la reproducció d'una cultura

de l'abús de poder, ni l'abús sobre la consciència, ni l'abús sexual. Ben al contrari. Tal volta aquesta «mania canònica-dogmàtica», silenciosa i silenciada, ha pogut ser una de les causes d'aquest tumor metastàtic que és tot tipus d'abús.

Hem capgirat l'evangeli cristià, quan no són els llops que molesten el ramat sinó els pastors mateixos, mantenint-lo com a «menor» en la por per no perdre ells poder servir-se'n i abusar-ne. (Pàg. 190)

El secret de confessió. Denúncia als tribunals o «enteneu-vos mentre hi anau» (Mt 5,25) i «reconciliau-vos» (Lc 12,58)

B. Bennàssar manifesta amb clara franquesa la seva personal opció en aquest tema: *he assumit ser teòleg escoltant i discernint i fent-ne un ministeri obert, comprensiu, dialògic, amb prudència, humilitat, fidelitat, creativitat i valentia, dintre d'una comunitat més gran, on hi ressona la veu i el patiment de molts afectats per la societat atropelladora i per l'Església mateixa, quan es manifesta prepotent i excloent.* (Pàg. 192)

Secrets n'hi ha en diverses professions mèdiques o sanitàries, jurídiques, periodístiques, etc. Per què i com és la problemàtica del secret de confessió? Com entendre'l i viure'l avui? S'està demanant trobar la forma de conciliar el secret de confessió amb la llei de denúncia o de manifestació de tot tipus d'abús sexual a menors.

Però no deixa de ser tot *l'affaire* de la pederàstia una «estocada» més, una poderosa raó per anar deixant aquesta manera de celebrar el sagrament de la confessió. Per tant, és un «impuls» a proclamar una altra manera d'expressar el sagrament.

Com s'ajuda millor al menor abusat? Aquest és el primer objectiu. Amb denúncies i un procés judicial? No només no alleugen l'infant sinó que l'afligeixen i li poden complicar la vida.

Seria bo que no oblidàssim algunes recomanacions de l'evangeli: condemna durament els escàndols dels infants (Mt 18,6), però recomana també, i això va pels més vells, que «que qui no tengui pecat que tiri la primera pedra» (Jn 18,7)

A l'investida que el confessor està obligat a denunciar a la policia els abusos coneguts durant la confessió, s'ha respost oficialment que l'acte sacramental ha de ser protegit pel segell absolutament sagrat, inviolable: el confessor coneix «com a Déu» o ha de callar com un mort. Això sí, el confessor ha de recomanar amb insistència que la víctima denunciï a pares, professors, educadors, policia els abusos patits. Aquest secret no admet excepcions ni a l'àmbit eclesial ni molt menys a l'àmbit civil. (Pàg. 192)

Ampliem el camp de visió: conegut per algú el fet o fets d'abús sexual a menors, explicat per la mateixa víctima directament o indirecte, només resta el recurs als tribunals, a la justícia? No podem explorar altres vies? No en podríem tenir obligació des de perspectives i conviccions cristianes o evangèliques? «Arreglau-vos, enteneu-vos mentre feis camí, abans d'arribar als tribunals», tal com hem suggerit en el títol? (Pàg. 193)

No oblid el mal comès per l'abusador. Però es tractaria d'explorar, també a favor de les víctimes i dels victimaris altres camins. No el camí que podem anomenar de la «justícia» amb tota la parafernàlia de concomitants jurídics, sinó el de l'estimació, del perdó, de l'encontre reparador per la reconciliació, començant a voltes per un silenci sense explicacions perquè no se sap ni es coneix altra manera de fer callar, que podrà convertir-se després en un silenci comprès i conscient i fecund o «en un benentès deixar-ho córrer». (Pàg. 194).

Servir i servir «la veritat», però més «les persones», el bé de l'objectivitat, però més els subjectes; la «justícia» més pública, però molt més la misericòrdia, la discreció, el silenci de la víctima que no acudeix al jutge sinó al superior, al familiar, en vistes a la reconciliació. (Pàg. 194)

La tolerància zero resta així amanida de proximitat a les víctimes, de presumpció d'innocència i de correcció fraterna. El silenci és comprensiu, humil i sanador. El renou no fa bé i el bé no fa renou. (Pàg. 195)

No es pot invocar «el secret pontifici» per burlar la justícia, tampoc es pot invocar la pastoralitat per fugir de les responsabilitats jurídiques, però no es pot tenir com a horitzó últim el compliment de la disciplina canònica ni la jurisdicció penal, sinó *el ministeri de protegir i tenir cura en particular dels membres més vulnerables que el Senyor ha confiat a l'Església*. (Pàg. 196)

Aquest espai i temps és el que em sembla convenient establir perquè les accions adequades siguin preses amb major «humanitat» per part de tots/es. Els cristians creim que respon a un tarannà més evangèlic: donar temps i espai aprofitat – per tant, a constatar – per a la conversió o el canvi de les persones. (Pàg. 196)

El perdó-reconciliació és meta, però alhora és una eina per al camí que pot conduir a la meta.

Aquesta és la conclusió amb què B. Bennassar tanca les reflexions d'aquest darrer capítol.

EPÍLEG **DÉU CONFÉS I CONFESSOR ALHORA**

Dues manifestacions de la mateixa font penitencial: primera, el penediment conscient, sincer, confiat i filial: crec i sé que Déu en/per Jesucrist és el millor confés i confessor dels meus pecats i misèries. No pot haver-n'hi d'altre. Segona, crec i sé també que el restabliment del pensament, paraula, desig i obra, de la fraternitat interpersonal, social col·lectiva, es realitza pel perdó demanat a qui hem ofès de pensament, paraula, obra i omissió, o atorgat per l'ofès a qui hem deixat de fer el bé o hem fet el bé malament (Mt, 25) i per la reconciliació i la pacificació com a camí i meta de la convivència. Fe en aquesta font, amb dos brolls, anomenat sagrament de la penitència. (Pàg. 198)

El sagrament de la penitència consisteix en:

1. El penediment confiat o filial davant Déu, expressat en les múltiples maneres que la persona (i el creient) troba en la vida quotidiana (i en les pregàries i celebracions cristianes).

2. En el restabliment fraternal, humà, social i còsmic com a objectiu volgut i cercat, amb/en les múltiples mediacions de la vida diària (una paraula, un gest, una manifestació, una votació...) Els dos vessants es tenen i es mantenen units, es reforcen i es manifesten com aigua que raja de la mateixa font: l'Amor de Déu rebut i donat, és a dir saber-se perdonat i capaç de per-donar i també de con-donar. (Pàg. 198)

Els ritus són per a les persones i no les persones per als ritus

També els sagraments són per a les persones. I si avui no s'entenen, què fer? Canviar-los innovant. Per aconseguir: humanitzar Déu, que ja ho tenim amb Jesús i el seu

evangeli. I divinitzar la humanitat que curiosament serà fer-la més humil, oberta i atenta. Acostar Déu al nostre món, agnòstic i indiferent i fer que la humanitat s'obri a un més enllà transcendent. Jesús ens ofereix un tron de gràcia, no un tribunal que condemna, sinó una font que raja sempre misericòrdia i perdó.

I dels sacerdots, què? Déu amb Crist ens ha encomanat que portàssim l'anunci de la reconciliació. Per tant, nosaltres feim d'ambaixadors de Crist i Déu mateix vos exhorta a través nostre. (Pàg. 198-199)

La carta als cristians hebreus diu que Jesús no traspasa a ningú les funcions sacerdotals. En Jesús ressuscitat, que ha sobrepassat l'antic sacerdot, Jesús ofereix una sola vegada i, ressuscitat, viu per sempre i ha esdevingut el nostre mitjancer. És el sacerdot perfecte, l'únic que salva definitivament. Els sacerdots estaran sempre vinculats a la llei de Moisès, sacerdots de la llei. Jesús se separa d'aquesta «vinculació» per exercir el ministeri des de l'entrega, des de la misericòrdia, des de la mort compartida, obedient i fidel a Déu en la condició humana. (Pàg. 199-200)

La reconciliació amb l'Església, reduïda a la confessió amb el sacerdot confessor en el confessional, aïllat, secret, que representa l'Església, Déu mateix és la reconciliació amb el poder sagrat que lliga i ferma les consciències de les persones de manera íntima i forta alhora que les deslliga i desferma, és a dir, que allibera constrenyent, allibera conquerint aleshores l'amor misericordiós que perdona i reconcilia, es converteix en el poder de fer i desfer, de domini, de classificació entre bons i dolents. És un camí obturat, tal com s'aplica. S'ha d'avançar cap a la reconciliació «en» allò que és una tasca i un servei i un signe major d'Església: la reconciliació «de/amb» la humanitat.

L'Església ha de ser signe i fer gestos i paraules significatius de servei, de misericòrdia, d'acompanyament, de diàleg, de «samaritanitat», etc. començant moltes vegades per ser persones que cerquin i lluitin amb els qui, sense seguretats tampoc, cerquen i lluitin per un món pacífic i reconciliat. Poble de Déu-Església-signe. (Pàg. 200)

Què significa aleshores confessar-se a Déu-Església-signe

Confessar la misericòrdia de Déu i el seu perdó, sempre és el primer sentit de la «confessió dels pecats». Confessió interior sense amargar-me; confessió als altres, als afectats personalment, col·lectiva, social i estructural; la confessió a la comunitat cristiana, quan celebrem l'Eucaristia i els altres sacraments, quan pregam, etc. i el compromís, el propòsit de canvi i la restitució de la dignitat, de l'honor i també dels diners, dels sous «robats»... la restitució de la fidelitat a la parella, de l'atenció als fills o als pares, de la feina en la missió, etc.

La legislació sol anar per darrere de la vida, de la pràctica, i això és una bona senya. Quan la pràctica de la vida depèn només de la «legislació», vol dir que allò és mort, ha mort la vida. Com ara! Ha passat sovint, i va passar després del Concili, amb el ritual de

Els ritus són per a les persones i no les persones per als ritus

També els sacraments són per a les persones. I si avui no s'entenen, què fer? Canviar-los innovant.

Jesús ens ofereix un tron de gràcia, no un tribunal que condemna, sinó una font que raja sempre misericòrdia i perdó.

la penitència i de la confessió: molt del que feia la gent, Roma ho va acabar beneint, però dient que no es podia fer de cap manera. L'Església pot entrar i anar molt «més endins» que els rituals: cercant i confessant la veritat del sagrament. (Pàg. 200-201)

Amb paraules del Salm 130 manifesta B. Bennàssar la seva ferma confiança en Déu a qui crida i clama com el salmista: és molt vostre perdonar, per això no teniu en compte les culpes. És molt vostre perdonar i així construïu un poble humil i penitent, us conquereixiu un poble confiat i esperançat. Aquest sentiment de sòlida confiança l'expressa en un exquisit poema íntim del qual, com un tast deliciós, transcrivim la primera i la darrera estrofa: (Pàg. 203)

M'amag debades, saps qui som.
 Em tap amb set flassades, però penetres
 els meus secrets.
 Em disfrès, però coneixes el que faig.
 Em retir, però descobreixes de lluny,
 els meus propòsits.
 Tu m'hauràs confessat. A la teva vista estic.
 En la teva confessió de mi, sent el teu perdó.
 Ets el confés i el confessor, com ets alhora
 el pacient i el metge.

(De jo, confés i confessor)

A Déu confés de/per mi i confessor meu. Al pur estil «cristià»: com sou alhora el pacient i el metge, el fill perdut i el pare que cerca fins a trobar, l'esclau i l'alliberador...

En l'Església hi ha maneres de manifestar l'opinió – la «doctrina» - el patiment eloqüent, etc: l'Església en matèria de moral sexual, bioètica o costums ha deixat de ser determinant per fixar opinió o les opcions personals dels creients. Es pot dir secularització interna de l'Església. I respecte del sagrament de la confessió? La recepció és bàsica, necessària per a qualsevol doctrina donada, ensenyada... En els nostres temps la no-recepció o no fer-ne cas del ritual antic i nou del sagrament de la penitència. No és rebut. Fins i tot la celebració i la manera d'entendre el sagrament avui a moltes parts del món no és rebut, ni ja entès. «Ningú ja no es confessa».

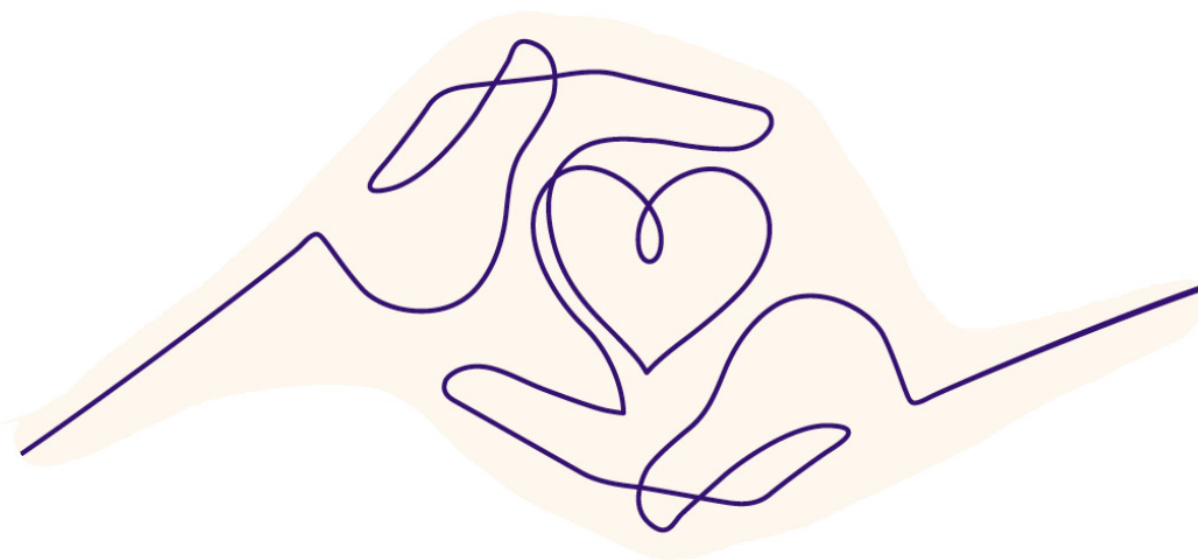
És el canvi i la metànoia més gran: no som jo qui em confés, és Déu que es confessa de/per mi. És Déu mateix qui coneix la terra de què estam fets/creats, l'únic que es pot confessar de mi (el meu desig i sentiments) amb total transparència. Quina gosadia haver de dir tots els pecats de pensament, paraula, obra i omissió en/ amb totes les situacions i clarícies de nombre, gènere i espècie. Ell pot confessar-se per mi de mi mateix. Ho té tot davant. Tot és transparent i viu. A la vegada és Deu i confessor. És ell, amor perdonador, mai tan gran la seva omnipotència com quan perdona. La vida és confessió. En la vida celebrem el sagrament del perdó i de la reconciliació. (Pàg. 204-205)

En síntesi final:

La humanitat, el món i la història hi són ben preocupats com a finalitat de tot: «Tant estima i estimà Déu el món...» i l'Església, la comunitat de creients, també hi queda ben preocupada juntament amb tantes altres institucions – com a responsable d'estimular les actituds, corresponents i adients, per portar a terme aquest procés penitencial. Podria començar tot per aquesta declaració solemne de l'autoritat doctrinal del papa i els bisbes en diàleg amb el *sensus fidei fidelium*, la fe i la veu viva del Poble de Déu, l'Església col·legial, sinodal, coresponsable:

«Qui creu en aquest Déu, Pare, Amor, Bondat, revelat per Jesús i en el seu Esperit, i així ho confessa i ho agraeix de paraula i obra i treballa i lluita contra el mal i els mals i viu i s'esforça per a la reconciliació entre germans, pobles i països, reconeixent alhora les seves mancances i confessant-les d'alguna manera, de paraula o d'obra, i intenta, sol o/i en comunitat, recompondre les relacions humanes pel perdó, restablir la pau i reconduir el cosmos ferit... celebra el sagrament de la penitència.

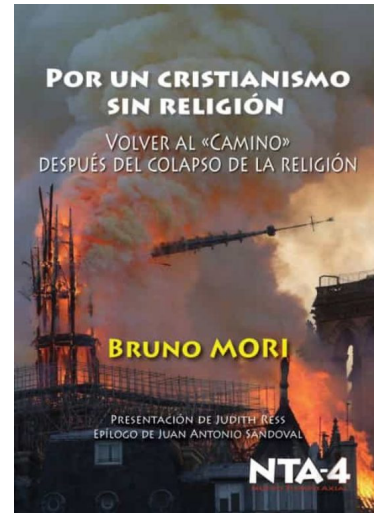
Amén.

CRISTIANISME: SENSE RELIGIÓ?

Gabriel Amengual

De tant en tant ressorgeix la distinció entre religió i fe o religió i cristianisme o religió i espiritualitat. Distinció encaminada a contraposar els dos termes, fins i tot de manera un poc maniquea, perquè la religió se'n porta la part fosca i negativa i la fe o el cristianisme la part lluminosa i positiva. Es tracta sempre de salvar la fe, el cristianisme, l'espiritualitat, deslligant-los de tot el seu marc cultural, històric, simbòlic, de pràctiques tradicionals, etc. Darreament sembla que circula la proposta de Bruno MORI, *Hacia un Cristianismo sin religión. Volver al «Camino» después del colapso de la Religión*, 2021, per la qual cosa intentaré traçar algunes línies per les quals s'ha desplegat el debat anteriorment, centrant-me en dos personatges força diferents: K. Barth (1) i M. Corbí (2) amb una menció sobre l'auge de l'espiritualitat (3).

1. Barth: Religió i fe

Hi ha diversos plantejaments per aquest deslligament i contraposició. El primer fou Karl Barth (1886-1968). D'ell prové la cèlebre contraposició entre fe i religió, que segurament ha estat més coneguda gràcies a algunes expressions del seu deixeble Dietrich Bonhoeffer (1906-1945) a les cartes des de la presó, que han estat molt divulgades i no sempre ben enteses en el sentit que se solen explicar com si Bonhoeffer fos un secularista, cosa discutida per bons coneixedors de la seva vida i obra.

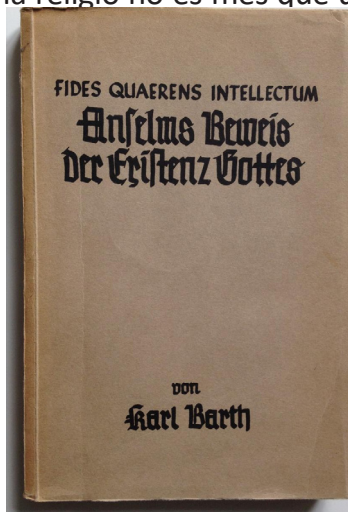
Si anam a l'origen, segurament menys conegut, resulta que el que Barth volia i aconseguí és una ruptura radical amb la teologia lliberal (d'A. Harnack i companyia), imperant en el protestantisme alemany des de mitjans segle XIX fins al primer terç del XX. El retret principal a aquest corrent teològic és que s'havia acomodada a la cultura del món, de manera que havia perdut el missatge cristià propi. Avui en dia diríem que s'havia convertit al món, per tal de presentar-li una fe vivible segons la seva manera de ser. Davant aquesta situació, Barth reclama un retorn radical a la Sagrada Escripura i conseqüentment a la fe, és a dir a Déu, del qual provenen. Tota la resta, és a dir, la religió, són intents de conquerir Déu des de la raó, des de la potència humana, de manera que, en comptes de rebre la gràcia, són intents satànics d'assaltar el cel. En aquest sentit, arriba a qualificar la religió com a pecat, pecat de supèrbia. La fe, en canvi, és recepció del do de Déu i obediència.

Aquest retorn radical a la Bíblia té moltes conseqüències teològiques i pastorals. La teologia comença amb la Paraula de Déu i amb la fe, sense cercar preàmbuls ni raons que la facin plausible. La dogmàtica comença amb el tractat de Déu, prece-

Tota la resta, és a dir, la religió, són intents de conquerir Déu des de la raó, des de la potència humana, de manera que, en comptes de rebre la gràcia, són intents satànics d'assaltar el cel.

dit per una introducció no de “teologia natural”, sinó sobre “la revelació com abolicció de la religió”. Per tant tota teologia fonamental i tota filosofia de la religió o antropologia queden descartades com introducció a la teologia i a la vida de fe. Solament després, a partir de la fe, s’ intenta una visió de l’home, del món, de la conducta cristiana, etc. D’aquí ve el seu rebuig total a la *analogia entis* com a possibilitat de parlar de Déu des del ser, des de la raó humana, que ell substitueix per la *analogia fidei*, en el sentit que només la fe (i no el ser o la metafísica) ens pot dir quelcom sobre Déu.

De tota manera hi ha una dada curiosa. Ell, que rebutja qualsevol suport filosòfic per a la teologia, de fet valora una dada important que li serveix, si no de fonament, almanco d’argument i suport per a la seva posició. És la crítica de la religió de Ludwig Feuerbach (1804-1872). Barth dona tota la raó al crític de la religió, perquè efectivament la religió no és més que una construcció humana que es fa l’home a imatge seva, caient

en una vertadera idolatria. Li dona tanta importància a la crítica «feuerbachiana» de la religió que li dedica un capítol en la seva història de «La teologia protestant en el segle XIX». L’altre suport teològic que troba és Sant Anselm (1033-1109) amb el seu principi “credo ut intelligam”, cal creure per entendre, que la teologia normalment complementava amb el de “intelligo ut credam” (cal entendre per creure). A Sant Anselm Barth li dedicà un estudi, que ahora és considerat com el tractat del mètode teològic barthià (“La prova anselmiana de l’existència de Déu en el conjunt del seu programa teològic”).

Aquesta és la primera contraposició que es donà en el cristianisme contemporani pel que fa al seu caràcter no religiosos. Després n’han vingut més i de diversa índole, les quals, però, a diferència de Barth, no són per raons purament teològiques, sinó que hi pesen més raons de plausibilitat, de coherència amb l’opinió pública, el pensament o sentir actuals; en aquest sentit es podria dir que van en direcció contrària a Barth: ara no se cerca directament o exclusivament la fidelitat a l’evangeli, sinó també la seva possible vivència i plausibilitat en l’actualitat. Per això fàcilment hi tenen més pes raons d’un altre sostre, com poden ser sociològiques, filosòfiques, ideològiques, culturals, etc., i sobretot s’inscriuen en un nivell de menor volada o de menor profunditat, pensant més les raons anomenades de caràcter pastoral i espiritual, per tant són propostes normalment menys pensades i més directament orientades a la vida. Amb això no es tracta de llevar valor, sinó de situar la propostes en el seu nivell, que no sol ser el teològic pròpiament dit.

2. Corbí: Religió sense religió

A casa nostra fou mitjanament coneguda la proposta de Marià Corbí SJ d’un cristianisme sense religió o fins i tot d’una religió sense religió. El nostre amic Tomeu Tauler li dedicà la tesina de llicenciatura en teologia amb una visió global de la qüestió.

Corbí és un investigador especialitzat en epistemologia de les formacions axiològiques (aquest fou el tema de seva tesi doctoral), i ha estudiat llargament

les conseqüències ideològiques i religioses de les transformacions generades per la societat industrial i postindustrial. La seva investigació uneix diverses especialitats com són lingüística, epistemologia, sociologia, antropologia, història de les religions, etc., amb la intenció d'aclarir com es relacionen els sistemes de valors i els sistemes de vida; com les axiologies de les distintes societats tenen relació directa amb el seu «modus vivendi».

Així tenim que les societats preindustrials desplegaren un univers mític simbòlic, capaç de configurar entorns estables de certes inamovibles, que foren vitals per a la supervivència d'aquelles societats, que es caracteritzaven per la seva estabilitat. En canvi les formacions mítico-simbòliques resulten poc aptes per una realitat com són les societats d'innovació i canvi. Les noves societats de coneixement sobreviuen i prosperen sobre la base de la innovació i el canvi i, per tant, necessiten excloure tot allò que fixi o obstaculitzi la mobilitat.

Sobre aquesta base s'assenta la proposta de Corbí d'una "religió sense religió". Aquí això significa el cultiu de la qualitat humana profunda més enllà de les formes religioses, unes formes necessàriament lligades a la fixació d'uns sistemes de valors, interpretacions i modes de vida estables. Ara bé, Corbí insisteix en que això no significa una pèrdua de l'immens llegat de saviesa dels avantpassats, en gran part recollida en les tradicions religioses i espirituals. Aquest llegat no es pot menystenir encara que ens arribi en un llenguatge mític i de creences, i amb unes formes culturals pròpies de societats preindustrials i, a més, en vies d'extinció.

La proposta de Corbí és de rellegir el llegat espiritual de la humanitat posant-lo al servei del desenvolupament de la qualitat humana en les noves condicions culturals. Es tracta, doncs, d'una proposta hermenèutica, de fer present el llegat rellegant-lo des del nostre present de societats del coneixement i en transformació contínua. La religió com a tal es considerada com una forma cultural de les societats preindustrials, de fet se la identifica amb la forma mítica; per la qual cosa és incompatible amb la societat del coneixement. L'únic a què es pot aspirar és a salvar el patrimoni per a la qualitat humana, reinterpretar-lo perquè sigui vigent com espiritualitat. La religió desapareix, el seu patrimoni perviu com espiritualitat humana. Aquí la religió, a més de quedar ancorada en l'univers mític, és entesa com a patrimoni cultural al servei de la qualitat humana. Perd el sentit teològic, de relació amb Déu, i s'instrumentalitza per al benestar humà.

La proposta de Corbí és de rellegir el llegat espiritual de la humanitat posant-lo al servei del desenvolupament de la qualitat humana en les noves condicions culturals.

Pel poc que he vist, la proposta de Bruno Mori és encara més radical i amb molt menys suport o arguments. Més radical perquè sembla que tota la història cristiana s'ha mogut en l'àmbit del mite i és per tant inservible, només ens és possible connectar amb els evangelis o el cristianisme primitiu d'abans de Constantí. És a dir que en aquesta proposta ni tan sols hi ha lloc per a una reinterpretació i nova apropiació del passat, simplement es mereix l'oblit i el rebuig, perquè el mite no és aquella modalitat lingüística que metafòricament o simbòlicament intenta expressar l'inefable, sinó pura ideologia al servei del poder.

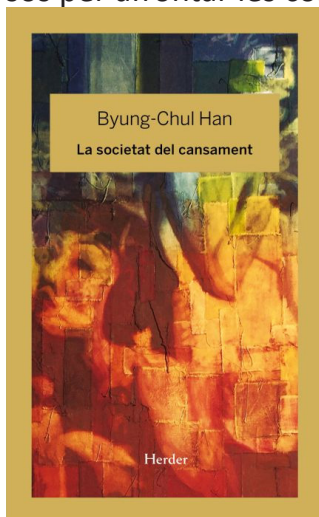
3. Religió vs espiritualitat

Aquesta contraposició és la més recent, i es presenta en múltiples formes. La vaig començar a conèixer per filòsofs francesos agnòstics, com són Luc Ferry i André Comte-Sponville. Parteixen del fet que les nostres societats democràtiques funcionen a base de "mercat + drets humans" i que en termes generals tenen una ètica clara, no

són mancades d'ètica (altra cosa és si el seu comportament és ètic), sovint es té una preocupació pels altres i pels més vulnerables. Semblaria que l'ètica és l'espai més adient o proper per a les qüestions del sentit, però de fet no hi tenen lloc, i més avui amb el predomini d'una ètica que es mou sobretot en una línia deontològica i per tant tendeix a ser normativista (quan no reglamentista i casuística, per la sempre més detallada legislació i intervenció de l'Estat en les pràctiques de la vida quotidiana). La gran manca de les nostres societats és d'espiritualitat, que es fa patent a l'hora d'afrontar situacions límits, com la malaltia, el sofriment, la mort, davant les quals l'ètica ens diu molt poc, per no dir que no res. I no sols les situacions límit, sinó també altres, com poden ser l'envelliment, l'amor, el dol, l'avorriment o tedi, la banalitat quotidiana. Per això postulen la necessitat d'una "espiritualitat laica", per a la qual proposen anar a l'encontre del nucli dur del pensament cristià degudament «deconstruït», és a dir, descompost per aprofitar elements que es puguin emprar deslligats del seu context i significat originaris.

La gran manca de les nostres societats és d'espiritualitat, que es fa patent a l'hora d'afrontar situacions límits, com la malaltia, el sofriment, la mort, davant les quals l'ètica ens diu molt poc, per no dir que no res.

Però l'auge de la recerca d'espiritualitat no ha vingut només de la filosofia, sinó de la vida quotidiana, per l'experiència de la seva necessitat, que es fa més imperiosa en una "societat del cansament" (Byung-Chul Han), de l'estrès i de la manca de recursos per afrontar les contingències de la vida, problemes que cadascú ha d'afrontar a la

seva manera. A aquesta necessitat s'hi afegeix la creença que el cristianisme no en sap res ni ofereix res semblant a una espiritualitat, com si tot ell es reduís a unes pràctiques i creences per altra part ja obsoletes, per la qual cosa sovint la recerca d'espiritualitat s'ha convertit en una peregrinació -material o espiritual- a les religions asiàtiques (l'Índia) i les seves pràctiques (ioga, zen, etc.) emprades també sovint de manera «deconstruïda», de manera que es converteixen en exercicis psicològics en recerca de pau interior, harmonia, serenitat, acceptació de la realitat, etc., amb el risc de posar la religió al servei del propi benestar, cosa que poc té a veure amb religió, que per ella mateixa significa relació i per tant sortida d'un mateix i servei a l'Altre i a l'altre. Aquesta espiritualitat sovint es converteix en girar entorn d'un mateix i tenir cura d'ell.

Conclusió

Totes aquestes propostes de fe sense religió, de cristianisme sense religió, religió sense religió o espiritualitat sense religió/cristianisme, són força variades, diria que apunten a un intent de purificació, a un deixar llast del passat, de recerca de simplificació, que es fa amb la voluntat de posar en relleu allò propi del cristianisme o simplement d'una espiritualitat alliberada de les pràctiques religioses pròpies de la tradició cristiana i que respongui millor a la manera de pensar i sentir d'avui i a les necessitats psicològiques de les nostres societats, tan mancades de sentit i farcides d'estrès, de soledat, de sofriment.

El perill és desconnectar el cristianisme de la seva pròpia història, una història que és ell mateix, de manera que s'empobreixi i es faci elitista, malgrat les ganes de ser popular, però sense connexió amb el poble de Déu existent. El cristianisme no és només els seus orígens, també és el seu desplegament al llarg dels segles i a l'ample de la terra, amb transformacions i adaptacions a situacions culturals i socials diverses.

En definitiva, és el perill de tot moviment de renovació que, pretenent ser millor, esdevingui fariseu, i no oblidem que també el fariseisme representava un moviment de renovació per un retorn al compliment exacte de la llei; al qual Jesús hi contraposa el seu moviment de reunificació, d'acolliment dels marginats de tota mena, d'integració de tots en el nou poble Déu, començant pels exclosos.

El problema és -com diu la dita alemanya- que amb l'aigua bruta de la ribella es llanci també l'infant. És a dir, intentar aconseguir un cristianisme tan net que el deixin sense pell i sense carn, tan pur que ningú el reconegui, que es converteixi en una ètica, o pitjor encara, en una moral o una moralina, certament molt social i compromesa, en el qual però la gràcia brilli per la seva absència, o que esdevingui una estètica o una eina psicològica.

Perquè, si el cristianisme no es pot classificar com a religió, en quin camp se'l pot situar? Els més propers segurament són l'ètica, perquè el cristianisme (i la religió en general) té fortes implicacions ètiques; no debades l'amor és el seu centre (encara que és amor que abans de ser principi d'ètica o manament i per tant deure, és do: primer som estimats, la qual cosa ens capacita per estimar i crea l'impuls i la necessitat de fer-ho); o l'estètica, pel valor de la bellesa, tant com expressió de la vivència de la fe com també com a símbol per dir l'Inefable, per dir el contingut de la fe.

En aquest sentit em sembla que el camp de la religió és indefugible. De tota manera s'ha de tenir en compte que "religió" és un concepte modern (no que la religió sigui un fenomen modern), propi dels il·lustrats que el crearen per agrupar tot aquest conjunt de fenòmens, pràctiques i creences que encara avui ho anomenem d'aquesta manera. Però la religió no és un concepte format per gènere i espècie, de manera que cada religió (particular) seria una espècie del gènere religió (universal o abstracta). Perquè cada religió ho és a la seva manera, això fa que a vegades sigui difícil trobar elements comuns entre les religions. La història de les religions i la filosofia i sociologia de la religió han designat com a Sagrat (o també a vegades com a Misteri o el Diví) allò amb què totes elles es relacionen, i l'actitud d'agraïment i veneració com la fonamental en totes elles. Però aquestes coses comunes resten molt abstractes, perquè cada religió ho viu i expressa a la seva manera i li dona un lloc i un significat propis en el seu conjunt.

Una darrera observació: Aquesta negació de la religió almanco a vegades fa olor de «neopelagianisme», que ho fa dependre tot de l'esforç humà, alliberat no sols de la gràcia, sinó també de tota tradició, norma i estructura, oferint una salvació guanyada amb les nostres forces, essent només així autèntica. Deslligar-ho de la gràcia vol dir deslligar-ho de Déu i de la Transcendència, de manera que tot és en mans de l'home.

Una darrera observació: Aquesta negació de la religió almanco a vegades fa olor de «neopelagianisme», que ho fa dependre tot de l'esforç humà, alliberat no sols de la gràcia, sinó també de tota tradició, norma i estructura, oferint una salvació guanyada amb les nostres forces, essent només així autèntica. Deslligar-ho de la gràcia vol dir deslligar-ho de Déu i de la Transcendència, de manera que tot és en mans de l'home.

EL QUE EM RECORDA UNA IMATGE

Mallorca missionera... *i Mallorca missionada*¹

Jaume Sancho

Del bé que va fer Mallorca a “Missions” i del bé que feren les “missions” a Mallorca jo sols puc parlar des de la perspectiva “mallorquina” perquè no sé ni puc valorar els efectes positius en aquelles Esglésies que fins fa poc dèiem *de missions*, perquè no els conec; però sí que puc parlar un poc dels efectes positius que els nostres *missioners* (homes i dones) van aportar a l'Església de Mallorca. La nostra Església d'aquests darrers cinquanta o seixanta anys no hagués estat la mateixa si no hagués estat remodelada o *re-pastada* per tota aquesta munió de mallorquins i mallorquines que retornaren de Missions *re-convertits*... Si algun canvi positiu es donà a la nostra diòcesi del post-Concili fou degut en gran part –grandíssima part– a aquells capellans, monges i seglars que tornaren i “*missionaren*” Mallorca. Ningú els ho agrairà mai a bastament: Ells vingueren transformats i es posaren a fer feina per canviar-nos a nosaltres... i potser alguna cosa aconseguiren sens adonar-se'n ni adonar-nos. Sols Déu ho sap. Jo sí sé que tenc molt a deure a bastants d'ells.

¹ Aprofitant l'avinentosa del “Domund”, m'ha semblat adient retre aquest petit record d'homenatge a tots i a cadascun dels missioners i missioneres mallorquins que, deixant la nostra terra, anaren uns anys a servir l'Església i l'Evangelí allà pel món. Moltes gràcies i que Déu vos pagui el que nosaltres mai vos podrem pagar.

Mentre Mallorca fou missionera la nostra Església semblava tenir la mirada cap endavant. En el fons i malgrat les circumstàncies, era una mirada clara i optimista, cosa que ja fa anys em sembla que es va perdre. Al meu parer, la nostra Església torna estar reclosa en si mateixa, trista i conservadora, quan ja hi ha molt poc per conservar. Per lloc on miri hi besllum ni una espira d'optimisme. No hi ha alegria en els ulls de l'Església de Mallorca.

La nostra diòcesi necessita urgentment tornar ser altra volta missionera, estendre la mirada més allà de les nostres enfoscades i resclosides sagristies, redescobrir una Església oberta al món, catòlica, universal... però em sembla que aquí poca gent està amb ganes d'anar per feina. No em val que algú em digui que ja no tenim gent per anar a missions, que els necessitam aquí. És cert, però la gent que necessitam "aquí" és gent que hagi passat per "allà", malgrat fos sols per recobrar aquell esperit obert que ens feia eixamplar horitzons i ens treia dels nostres caus.

Jo som un enamorat de la poesia de Costa i Llobera i moltes vegades m'ha servit de brúixola per navegar dins la vida; però no sols m'agrada "Lo pi de Formentor", m'inspirà també des de ben jove aquella horaciana seva: "Als joves". I vaig maldar a seguir els seus consells: "Siau qui sou; mes no us tanqueu, ombrívols, / dins una llar històrica / sens horitzons. Volau sobre les terres / enfora, amunt, com l'àguila !" Aquest és un consell que no té preu: Volau i tornau després com ella, "cap a son niu més àguila !". Així tornaven els nostres missioners: més oberts i més cristians. Jo enyor i anhel Mallorca missionera, per les missions... i per a nosaltres mateixos.

Posats a somniar –els somnis són gratuïts– dins el Pla d'Estudis del Seminari s'hi hauria d'afegir un nou requisit –demés dels estudis universitaris adients i els anys d'estudis eclesiàstics establerts, preferentment cursats a les millors Facultats del món– i aquest nou requisit hauria de consistir en haver passat uns anys de servei a una Església del Tercer Món (*potser també basti si és del Quart...*) I, ja per acabar de confitar la cosa, durant aquests darrers anys els hauria d'estar prohibit a tots els seminaristes trepitjar qualsevol sagristia! Perquè el món real està fora d'elles.

Després d'això, que retornin falaguers i s'abraonin amb ganes al mantí de l'arada: perquè aquí -és cert- hi ha, i hi haurà de cada vegada més, moltíssim per llaurar...

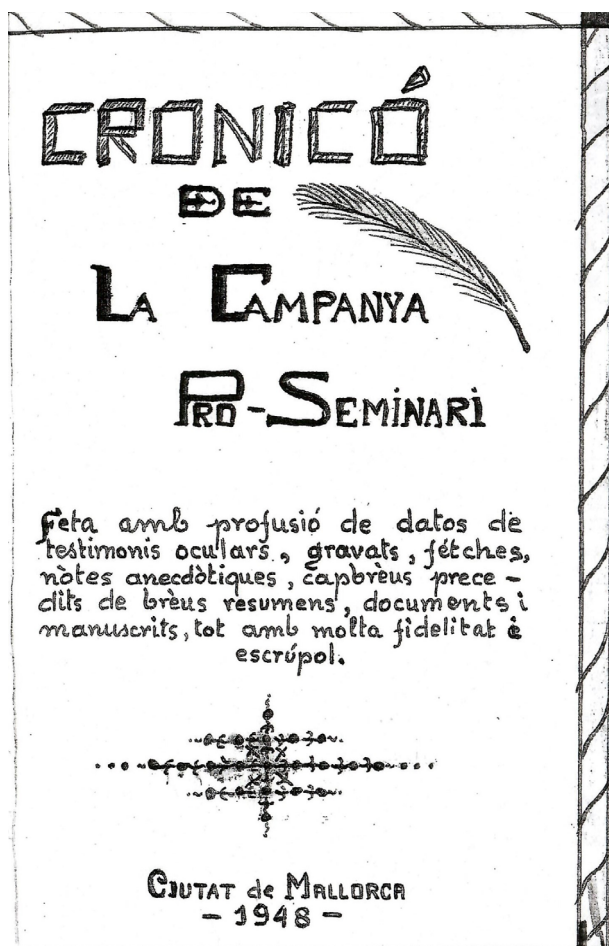
Nota final

Quan parlava de "Mallorca missionada" no estava pensant exactament en aquesta de la foto, però tal volta no sigui mala idea, si els que venen aquí ho fan amb la millor intenció, com ho feren antany els nostres missioners quan anaven allà... Tan de bo ells sàpiguen "missionar-nos" i ens mostrin una Església sempre oberta i mai reclosa en si mateixa.

Cronicó de la Campanya Pro Seminari

Feta amb profusió de dades, de testimonis oculars, gravats, dates, notes anecdòtiques, capbreus precedits de breus resums, documents i manuscrits, tot amb molta fidelitat i escrúpol.

Ciutat de Mallorca 1948

El Seminari, ens ho predicaren per pa i per sal, és una institució cabdal per a l'Església local. Encara ara, en el Codi de Dret Canònic de 1983, quan parla del Poble de Déu, té tot un capítol sobre la formació del clergues, canons 232 a 264. Sempre serà interessant veure com cada moment històric projecta el seu model de capellà, i com va cisellant el Seminari perquè formi els joves i surtin segons el model que es vol.

Record que la nostra generació parlava de la "casta sacerdotal", ja que el Seminari s'esforçava perquè els fills del poble

que hi arribaven, sortissin transformats en els fidels models de sacerdot volgut i estandarditzat. Nosaltres no volíem ser d'aquella casta i bé lluitàrem per sortir-ne, i ara veim, amb estupor, que es treballa per tornar implantar una casta sacerdotal.

Després de la gran escabexina de capellans que hi hagué a Espanya durant la guerra dels tres anys, foren moltes les diòcesis que hagueren de bastir un nou Seminari, davant la necessitat d'acollir les nombroses vocacions que sorgien o refer els vells edificis dels Seminaris. Balquena de vocacions o necessitat d'assegurar una alimentació en temps d'escassetat? Voluntat de ser capellà o religiós o única porta oberta als estudis superiors? Crec que hi havia de tot i Déu va fer el seu camí.

Els anys 1933 i 1934 hi va haver una **Visita Apostòlica** als seminaris espanyols manada pel Papa Pius XI (1922-1939). A Mallorca la va fer el Pare salesià Marcel·lí Olaechea i Loizada, futur bisbe de Pamplona i Arquebisbe de València. Els informes sortiren de Madrid cap a Roma dia 10.06.1936 i la guerra ho deixà tot a l'aire. Una de les coses que es diu del nostre Seminari, és que l'edifici és molt dolent i vell, que no hi ha manera de separar Llatinistes, Humanistes, Filòsofs i Teòlegs. Es proposa convertir la Sapiència en Seminari menor. No entràrem en detalls, però la realitat s'imposava i les necessitats pedagògiques del s. XX demanaven reformes a l'edifici de 1700 malgrat les obres fetes per engrandir-lo en temps del Rector Pere Josep Llompart i Campins

1858-1893 i les del pontificat de Pere Joan Campins i Barceló 1898-1915.

El mes de desembre de 1947 arribava a Mallorca un jove bisbe coadjutor que aviat es convertí en bisbe titular, poc després de morir l'Arquebisbe-bisbe Josep Miralles i Sbert dia 22.12.1947. El jove bisbe Joan Hervàs i Benet es posà prest a treballar per fer un Seminari nou i dia 30.09.1948 ja deia als fidels mallorquins que tenia una bona notícia, perquè havia aconseguit:

- A) Una escola preparatòria, a Palma, pels nins que volguessin entrar al Seminari. Estava als locals de la parròquia de Sant Miquel.
- B) Un lloc per posar-hi els seminaristes menors, als locals que els PP. Agustins havien ofert al carrer del Socors.
- C) La finca de Son Gibert que el sacerdot Mn. Joan Mas i Vallespir (1881-1960) havia regalat per edificar-hi el nou Seminari.

Van ser molts els factors que ajudaren a aconseguir aquest objectiu, un va ser la moguda que feren els seminaristes per dins Mallorca, fent present el Seminari a tots els racons de l'illa. Les 17 eixides que va fer la Schola Cantorum, més la celebració del dia del Seminari d'aquell any.

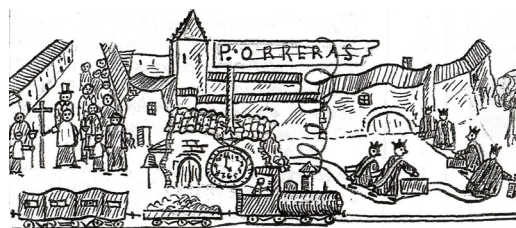
Visitaren i varen cantar a **22 pobles**: Porreres, Montuïri, Santa Maria del Camí, Costitx, Sencelles, Maria de la salut, Petra, Santa Margalida, Manacor, Felanitx, Artà, Binissalem, Sant Joan, Vilafranca, Campos, Sóller, Lluçmajor, Muro, Sa Pobla, Alaró, Lloseta, Inca.

A cinc Barriades de Palma: Sa Vileta, Pont d'Inca, La Soledat, Son Sardina, Can Domenge.

Intervencions generals: Sala Born, Ràdio Mallorca i Dia del Seminari.

Cronològicament es desenvoluparen així:

1ª sortida, dia 01.02.1948, en tren a Porreres, Montuïri, pàgines 9-16

2ª sortida, dia 08.02.1948: Santa Maria del camí, Costitx i Sencelles, pàgines 16-28

3ª sortida, dia 15.02.1948: Maria de la salut, Petra i Santa Margalida, pàgines 29-35

4ª sortida, dia 22.02.1948: Manacor, Felanitx i Artà, pàgines 36-44

5ª sortida, dijous dia 26 Sa Vileta: pàgines 45-46

6ª sortida, divendres, dia 27: Pont d'Inca, pàgines 46-48

7ª sortida, dia 01.03.1948 Cine Born, pàgines 48-51

8ª sortida, sense data: Binissalem, Sant Joan Vilafranca, pàgines 51-57

9ª sortida, dia 04.03.1948 Actuació a Ràdio Mallorca, pàgines 57-59

10ª sortida, dia 04.03.1948 Campos, pàgines 60-63

11ª sortida, dia 06.03.1948, dissabte: La Soledat, pàgines 64-66

12ª sortida, dia 07.03.1948, diumenge: Son Sardina i Sóller, pàgines 66-71

13ª sortida, dia 08.03.1948, dilluns: Lluçmajor. Pàgines 72-75

14ª sortida, dia 09.03.1948, dimarts: Muro i Sa Pobla, pàgines 75-78

15ª sortida, dia 11.03.1948, dijous: Alaró, pàgines 78-81

16ª sortida, dia 12.03.1948, divendres: Lloseta i Inca, pàgines 82-90

17ª sortida, dia 25.03.1948, diumenge: Can Domenge, pàgines 91-95

18ª sortida, dia 07.03.1948, Dia del Seminari, pàgines 96-98. tot en llatí macarrònic.

Normalment la cosa anava així:

«Corralines» per preparar papers, vestits dels cantadoretz, fer via en dinar, anar a cercar la «camiona»... camins plens de bassots... i arribada al lloc previst.

Rebuda del rector o vicari, anada al temple, funció religiosa o cant d'una Salve, anada i descripció del lloc del Concert.

Tocada de la banda de Música si n'hi ha, paraules de presentació d'un seminarista, normalment teòleg. Cant de l'Ave Maria de Vitòria i altres peces del repertori; Martí Cifre recita alguna codolada que fa esclatar les rialles dels presents, Un superior, Llorenç Escalles o Pere Xamena, parlen del Seminari; un home d'Acció Catòlica, vingut de Ciutat, parla de la necessitat que tenim de preveres i el Sr. Bisbe o el rector fan la cloenda.

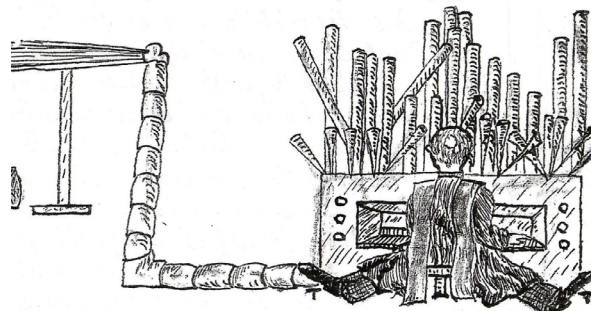
En tastam uns esqueixos: *Resat lo sant rosari i cantat l'"Oremus pro Pontifice", no quedà més remei que prendre comiat cap a Costitx perquè s'havia fet prou tard i partírem. Pel camí, an el "carricotxe" dels cantadoretz se li embussà el canó de la benzina arribant a Costitx quan noltros ja estàvem mort de rialles i cansats de cantar.*

Arribats a Costitx, a l'hora d'haver acabat s'acte que havíem de començar, no veiem

allò que es diu ni una ànima, fent pensar si se n'haurien anats ja a jeure. Perquè no és estrany que aquests pobles petits se'n vagin a dormir amb ses gallines; però llavors vérem que tothom havia anat a parar a l'església a ses Quaranta Hores.

Entram dins l'església quant lo predicador acabava de baixar de sa trona.

Pujam al Cor de puntetes i a pesar que sonava l'orgue i passaven sa bacina grossa, no poguérem evitar que tothom se giràs a darrere i s'enteràs de lo que passava devers es portal de ses dones. S'organista, un homenet empès ja i capaç

d'haver fet ses bodes d'or, calvo com un pom d'arrambador que, per lo que tocava i com ho tocava, feia pensar, sense por de judici temerari, si ho feia de sentit, al veure pujar tant de seminarista, deixa l'orgue dient que ja havia acabat la seva missió. Llavors l'agafa en Payeras succeint a les romàntiques i mortals melodies del jai, les alegres notes en trompeteria (o no sé si "enanos") de la tocata en Re, armant un «estruendo» que feu badar la boca als assistents i uns ulls com salers als al-lots manxadors fins a tal punt que, embadalits davant allò que mai havien sentit, es descuidaren de manjar i l'orgue acabà en sec, fent allò que sol fer quan manca es buf".

Un altre tast: *Arribats a Vilafranca, qualsevol hagués dit que arribàvem al desert d'Aràbia. Cansada la gent d'esperar els "examinaristes", se n'havia anada a sopar perquè ja eren més de les deu. A l'església se'ls havia allargat el*

sermó de la «Corema» a fi de fer temps. Però tot en va i el Seminari no arribava.

Arribats que fórem, anam a l'Església a cantar una Salve, com solem fer a tots els pobles. Llavors, acompanyats de l'ecònom i del vicari, compareixem al Convent de les monges i sopam aviadet dins una de les costures. Ses sopes, cansades d'esperar, s'havien convertides en una espècie de pasta com argilenca, però la resta fins als bunyols, no tenien res que desdir. Després, en obsequi a la reverenda Comunitat, cantàrem sense papers el Scherso de Martini que fou l'admiració del "devot sexo" que de bon gust haguera vingut al teatre.

I partim cap al dit saló buidant tots quants de bassiots es presentaven en el carrer i digne de menció és el meu "percance" que m'esdevingué vora l'Església quan me vaig tirar en ses quatre potes dins una bassa plena de fang que vaig creure que era una roca "firme".

El teatre estava ple de gent i ens eixordaven les mamballetes. I poc després començava l'acte amb unes paraules del Sr. Escalles excusant la nostra obligada tardança. En F. Caldés mos presenta i llavors actua la Schola. A mitjan lloc, actua en Cifre i, al final del cant, les xerra el Sr. Batle acabant amb la pel·lícula "SEMINARIO".

I mentre el públic quedava a veure un No-Do, quan se feia la rifa d'una ensaïmada i una botella, els seminaristes deixàvem el saló per prendre el camió cap a casa, arribant a Ciutat vers les dues de la matinada.

El text del Cronicó

Són 44 quartilles, escrites en ambdós costats. Els autors foren Rafel Caldera i Ramis, ordenat el 1949, Benet Bennàssar i Alou, també del 1949 i Llorenç Bonnín, ordenat el 1945 que posteriorment hi posà uns dibuixos i les acolorí. Els autors

gaudiren de fer-la i els companys de llegir-la, per això inclús passà temporades fora de Mallorca, però Rafel Cladera no es cansava de reclamar-la i de la rectoria de Jesucrist Rei d'Inca anà al pis que habità davant la parròquia de Sant Sebastià. Allà la vaig anar a cercar i la seva germana Catalina me deixà el llibretó, el vaig fotocopiar i el germà prevere Santiago Cortès en feu la transcripció. Ara he de dir que l'original s'ha perdut, doncs morta la germana Catalina, el germà Antoni que viu al pis diu que no en sap res i que tiraren moltes coses.

Diré que en aquell moment el mestre de capella de la Seu era Mn. Bernat Julià, però qui dirigia la Schola als pobles foren Antoni Matheu i Mulet, ordenat el 1956; Pere Julià Ribot, ordenat el 1948 i Francesc Caldés i Mas, ordenat el 1951. El seminarista Cifre que, amb els seus coverbos, feia riure per les butxaques, era Martí Cifre i Cerdà, ordenat el 1956. A cada poble, els seminaristes del poble, hi feien el seu paper.

És un document joiós i divertit que, a més de mostrar-nos la vida del Seminari, també ens mostra la situació de les nostres parròquies en aquell moment de la postguerra, sobretot la infraestructura que s'anava creant al voltant de l'Acció Catòlica. Hi ha pobles que no tenen Centre d'A.C., altres que el van fent... són camins que entre tots hem anat fressant.

Mn. Pere Fiol i Tornila

**Dibuixos fets a mà.
Mn. Llorenç Bonnín de Manacor.**

AQUELLA CONVALESCÈNCIA, EL DISSABTE ... COM ANAR LLEUGERS PER LA VIDA?

Avui en dia es parla molt, i surten per tot arreu escrits en llibres, diaris i revistes, sobre un pes molt mal de dur i que, a la vegada que ens emmalalteix, no podem deixar: ens atreu tant com ens destrueix. És la droga de fer via, la pressa, l'anar sempre cansats, això de no poder aturar. Com si el descans, el ritme assossegat, el fer ponts i deixar-nos arribar, no pogués tenir lloc perquè creim que la vida corre i és curta i, si ens aturam, ens passarà per damunt.

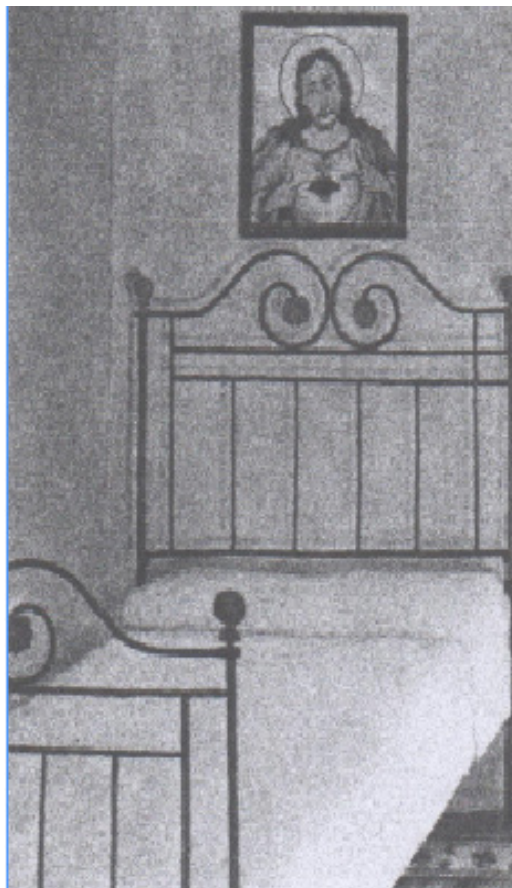
Volia escriure avui sobre dues vivències que al llarg de la meva vida han estat definitives, i havent-les viscudes de petit, m'han acompanyat sempre, ensenyant-me com he de viure. Són **la convallescència i el dissabte**, experiències que tothom ha viscut i cadascú pot recuperar des del país íntim de la seva memòria.

L AQUELLA CONVALESCÈNCIA

La convallescència és per a mi la imatge preferida de la lleugeresa. Aquest temps lleu entre el dolor de la malaltia i el retorn al color plomís de la vida responsable tenyida de rutina. Dispensat encara de tot deure, i ja alleugerit de la prostració a què ens sotmet la malaltia, el temps de la convallescència conté tota la felicitat de veure passar els dies des d'un cos ingràvid, surant quasi dins un paradís, d'on qualsevol pes ha estat desterrat.

Excusat de les obligacions que transformen la vida en una càrrega, el convalescent viu dins la gràcia d'un consens tàcit amb la pell de l'entorn. Ningú li exigeix res i un viu abrigat pel sentiment d'estar a recer. És com si el desig i la realitat per una vegada coincidissin en un temps de treva.

Lluny de ser la convallescència una abstracció o una ficció literària manllevada a Proust, la pell de la meva memòria guarda la teba sensació d'aquells dies d'abril, en què, per mor d'una pulmonia i dolença de miocardi, vaig estar a punt de morir. Era el diumenge 15 d'abril de 1950. Jo tenia aleshores 9 anys. Quan la meva malaltia prengué per la baixada de la bonança, em vaig trobar vivint per espai de quasi un mes dins el recinte d'un edèn, alliberat de tota demanda.

L'afecte càlid i nutrici de la meva mare semblava en aquells dies les meves hores de petits detalls: les menjades, servides al llit, que ella com ningú preparava, el ritu quasi diari de canviar els llençols que, a més de ser blanquíssims, desplegaven flaire de sol i de sabó fet a casa. Aquelles setmanes que ara per a mi són d'enyorança, significaren el desvetllar-se d'un temps ininterromput, il·lusionat, on les lectures de contes i novel·les exemplars s'alternaven amb el sabor sucós de les primeres fruites i l'aroma d'un ramet de flors fresques, que perfumava la senzillesa d'aquella habitació exigua i assolellada. Veure des del meu llit el despertar del dia radiant i el minvar lent del sol ataronjat, sentir la nit que, benigna, s'anava de puntetes acostant, em va fer creure que així era la vida, tan lleu com una infància feliç interminable.

Malgrat els anys, sempre he conservat amb la nostàlgia d'aquells dies l'esperança confiada de tornar en aquella habitació, de parets emblanquinades, on el sol cada dia entrava, reverberant la seva llum dins un ample mirall, incrustat a la porta grinyolant d'un vell armari.

Allà i en aquell temps, va prendre cos dins mi la utopia de la vida lleugera, aquella mateixa que revivim dins els somnis, la soledat més íntima o en algun amor lleu fet de gestos espontanis i sorpreses petites.

La convalescència és un regal que transforma en futur i esperança aquella innocència que tot just s'entreveu quan la infantesa, sempre present en algun racó de l'ànima, ens permet sortir del temps, encara que després la vida es redueixi a la resplendor d'una promesa esfullada.

IL M'AGRADA SOBRETOT EL DISSABTE

El dissabte és el dia de la setmana que a mi més m'agrada, i això des de temps enre. Però mai m'havia demanat fins ara per què, entre tots els dies, prefereixo el dissabte. El primer que la gent pensa és: "Clar, sol esser un dia d'oci, de descans, en què

no se sol fer feina". En aquest cas, per què no el diumenge?... Per a mi l'alegria que em dona el dissabte es deu al fet que, a diferència del diumenge, és un dia tot ell lluminós, i dic tot ell perquè el diumenge aquesta llum s'acaba a mesura que el capvespre avança. Qui no ha sentit la malenconia dels diumenges a la tarda, com un sentiment de finitud, que allò bo s'acaba, del fugir del temps, no sé, tal volta un pressentiment de la mort!?... És com si els diumenges horabaixa m'aglapís una emoció trista, com de pèrdua. En canvi el dissabte, no. Pot aca-

bar tan gloriós i festiu com ha començat, o pot anar morint amb la mateixa alegria íntima que ha durat al llarg de tot el dia. Em puc adormir feliç perquè demà serà diumenge i la joia es pot perllongar. El dissabte es pot fins i tot fer més llarg, és possible vetlar fins a l'hora que sia, perquè al dia següent no m'espera l'obligació exigent i despietada d'un dia feiner. El dissabte té la gràcia del que és intermedi, del que està entre i entre, del goig del cim enmig d'una pujada i una davallada, de la suavitat que dona la transició. «*Si no hi ha transició, tot és violent*», em deia un savi mestre.

El dissabte, queden enrere les obligacions i treballs de la setmana amb les seves exigències inajornables, i encara no es veu el port, on recomençaran els treballs i els deures. M'agrada la imatge de Bobbio, un filòsof italià que deia que la vida és com una escala de doble vessant: ets feliç mentre pugues, però quan arribes a dalt veus el darrer escaló de l'altra part, i una vegada que has vist la mort, la vida canvia, res pot esser igual. El dissabte és aquest pujar posseït per la il·lusió d'una certa immortalitat.

Quan vaig al teatre, m'agrada l'*entreacte*. La gent surt de la platea i jo em qued a la butaca content, assaborint el fet que encara falta la segona part. Per a mi el dissabte és com un entreacte, i pens, de vegades, si els entreactes poguessin ser un poc més llargs... Però ja no serien entreactes, que per ser-ho han de ser curts... Deu ser la vida també un dissabte?...

Els nostres padrins eren molt savis, i ho dic pel que vaig a contar. Quan era nin, la festa del meu poble, Son Servera, l'única de l'any, la més important almanco, era la del patró, Sant Joan. I la festa, el dia 24, era un *intermedi*, perquè començava el capvespre abans, amb les xeremies i al vespre la Revetla, després de les Completes, on no faltaven els focs artificials... Una deliciosa vetlada en què el poble sencer es posava de festa. L'endemà era el gran dia amb tota la seva esplendor. I... al dia després, li deien "Sant Joanet", que també era dia de festa, com si els nostres padrins sabessin que no es pot tornar a la vida diària de sobte, sense transició. Sant Joanet era com un capavall suau que ens duria poc a poc a la feina, al dia a dia. Sant Joan, idò, era com un dissabte, i Sant Joanet s'assemblava més a un diumenge, des d'on es veu ja amb una certa tristesa el darrer escaló.

Amb encert deia D.W. Winnicott, un mestre que segons veig no vaig escollir casualment, sinó perquè me'n sentia entès "que per viure les coses de manera plena, perquè sien una experiència completa, hi ha d'haver tres moments: un temps per arribar-hi, un altre per viure-les, i un tercer per anar amollant-les". El dissabte, idò, aquest temps d'enmig, és la felicitat que ens permet només fruit, sense amollar res, cosa que sí s'haurà de fer el diumenge horabaixa, quan la tristesa dels acabatalls ens espera darrera el cantó.

Tornarà més lleuger el nostre viure diari si el sembram d'alguna i altra convalsència, i també de repetits dissabtes?

Rafel Servera Blanes

Awareness

Toni Bennasar

He utilitzat aquesta paraula anglesa com a títol del present escrit perquè és una paraula consagrada en algunes escoles psicològiques i amb una gran càrrega de significat.

Els que coneixen aquesta llengua anglosaxona saben que “awareness” significa prendre consciència, donar-se compte, tenir els ulls oberts, etc. El psicòleg Fritz Perls, creador de la teràpia gestalt, afirma que és el concepte clau per entendre la conducta humana.

D'això, doncs, vull parlar en aquest escrit: de la capacitat de prendre consciència del que passa i del que ens passa.

És aquesta capacitat una característica natural i espontània?

Per contestar aquesta pregunta és indispensable que afirmi que els sers humans tenim a la nostra disposició uns “coladors” existencials que no deixen passar res del que ens podria pertorbar. Són inconscients i s'activen sempre que la nostra imatge entra en perill. Si aquest “colador” no s'activa en una situació concreta, hom podria sentir-se objecte d'un temor que li produís una gran ansietat o fins i tot una angoixa paralitzant, circumstància que a vegades es produeix.

La persona ben autorealitzada té pocs “coladors” perquè té poques pors. Per això, percep la realitat sense necessitat de manipular-la ni d'enfosquir-la.

Alguns polítics solen ser bons mestres de la manipulació. Tenim molts d'exemples que ho demostren. El que un partit polític veu com a positiu l'altre ho percep negatiu perquè ambdós han fet servir el “colador” i només passa allò que és beneficiós per a la pròpia ideologia. Posaré un exemple ben actual: quan governa el PSOE, és criticat pel PP perquè aquest partit considera que ajuntar-se amb Podemos i Bildu no és beneficiós pel país. Però, si és el PP que governa, serà el PSOE qui considerarà perniciosos que aquest s'ajunti amb VOX. I ambdós tenen sobrades raons, donada la percepció que el propi “colador” els ha deixat veure.

Podríem posar molts d'altres exemples que evidencien aquesta subtil i inconscient estratègia. Només la gent que sap i pot percebre la realitat sense pors és capaç de fer-ne una anàlisi objectiva. I per desgràcia, jo crec sincerament que no hi ha molta de gent amb aquesta objectivitat.

Sigmunt Freud ja havia descobert aquestes defenses inconscients i les anomenà “mecanismes de defensa”.

L'autorealització no és un camí fàcil perquè tots vivim amb un feixuc feix de personatges sobre les nostres espatlles i tots ells han deixat les seves empremtes que en teoria ens ajuden a tolerar la realitat ja sigui manipulant-la, tergiversant-la o fins i tot ocultant-la. Sempre, això sí, amb la finalitat que res no ens faci més mal que el que podem suportar.

El procés de convertir-se en persona autorealitzada suposa enfrontar-se a cada un d'aquests personatges (pares, mestres, amics, líders polítics, líders espirituals, etc.) fins que hom es trobi a sí mateix. Tasca gens fàcil i que en certes ocasions requereix una ajuda externa especialment quan es tracta d'acceptar una realitat que no agrada o que és dolorosa.

En la pròpia història hi ha moltes situacions mal acabades i que retornen sense demanar permís emboirant la pròpia percepció.

Per entendre millor aquest "awareness", hem de distingir diverses zones: la interna, l'externa i la intermèdia.

Prendre consciència de la zona interna significaria captar sensacions sensorials, sentiments, emocions, estats d'ànim. És un mirar cap endins. Hom podria pensar que aquesta és una zona espontània i no sempre és així, perquè no són pocs els qui descoïxen alguns dels seus sentiments.

Donar-se compte de la realitat externa consisteix a optimitzar els sentits per obtenir una percepció real i no fantasiada de la realitat. (Si féssim l'experiment de contrastar el que cadascú ha percebut d'una determinada situació veuríem que són prou diferents les apreciacions de cada persona).

I és tan important aquesta zona que Perls arriba a dir que en la seva teràpia no pre-tén altra cosa més que provocar un procés que va del "minvar de la ment a l'obertura dels sentits". (Quasi res).

Captar la zona intermèdia és prendre consciència dels prejudicis, fòbies i distorsions i percebre tot allò que hom està evitant, resistint o projectant. És la zona on més treballa la psicoteràpia gestalt perquè és la que més obstaculitza el vertader creixement de les persones.

El creixement és un procés continu, obstaculitzat sovint per les pors a perdre allò que sostén la pròpia imatge, no sempre real.

Però que ningú no cregui que aquesta presa de consciència interna, externa i intermèdia ens arribi lluminosa i per sempre. Per sort o per desgràcia, sabem que és bastant bellugadissa com la vida mateixa.

Perls posa una metàfora molt expressiva d'aquest procés d'auto-coneixement: mostra una mà tancada i diu: "això no és una mà", després la mostra oberta i diu: "això tampoc no és una mà". Finalment mostra una mà obrint-se i tancant-se i diu: «això sí que és una mà».

Ja ho deia el presocràtic Heràclit: «La vida sempre flueix. Ningú no es pot llançar a un riu dues vegades perquè l'aigua mai no és la mateixa».

**Amor,
tendresa,
compassió.**

Amor, tendresa, compassió... Qui no en beuria un tassellet!
Quants racons del cor ompl una espigalladeta de qualsevol d'aquestes men-
ges, aminvant penes, angoixes i soledats.

Una de les primeres persones amb qui vaig fer amistat, quan a l'any 1993 vaig
arribar a Sant Joan, va ser amb el forner vell.

A la seva botiga (fleca), hi solia anar jo a comprar un pa devers la una, abans
de tancar. Ordinàriament, quan hi arribava, havia venut tota la fornada. Dins
la mancaça, el forner m'oferia un pa del dia abans. Li havia quedat o no l'ha-
via pogut vendre.

Sempre em deia el mateix, si vols un pa me l'has de comanar o venir més
prest. Si l'encarregues, jo te'l guardaré.

Alguns cops li feia cas, però aviat vaig descobrir que, si me'n dava un del dia
abans, no me'l cobrava. Me va venir a la memòria que de petit, a casa meva,
un pa durava uns quants dies i el menjàvem. Era bo i feia el mateix profit.

En aquelles dates, jo acabava de separar-me. El repartiment dels guanys i
estalvis de 20 anys de matrimoni, m'havien eixugat les butxaques. El pis que
havia comprat a Ciutat se'l va quedar la dona i els fills. Un pis no es pot divi-
dir fàcilment entre dos i si ho fas possiblement el dos vos quedeu al carrer.
Ni l'un ni l'altra podia pagar a l'altre, la propietat de l'altra meitat. El més
coherent era cedir la meva part a la dona i als fills, i així ho vaig fer.

Posant-me les cames dalt el coll, vaig establir la meva nova residència a una
barraca de fora vila, dins el terme de Porreres. El meus pares me l'havien
deixat en herència, a mitges amb la germana. Estava dins una garriga a uns
cinc quilometres del poble.

Sense més companyia que una dotzena de rats-penats i un eixam d'abelles
que havien construït el seu rusc dalt del sòtil, començava així la meva nova
vida camperola. Desarrelat dels meus amics ciutadans. Sense feina ni bene-
fici, cobrant una mòdica pensió de baixa per enfermetat.

La barraca estava més prop del poble de Sant Joan que de Porreres. D'aquí
neix la raó del fet que faci vida a Sant Joan. Per una qüestió de distància.

El meu amic forner, de qui abans vos parlava, fa anys va morir. Una persona
justa, honrada, senzilla, treballadora, fonamentalment sensible, irònic en
el seu parlar i que contemplava amb humor i vivesa la vida. Amb ànima de
poeta me recitava cançons i poemes. No hi mancaven mai històries viscudes
d'austeritat i pobresa. Havia patit molt. Sempre era prompte a dar-te una
mà i intuïa les teves necessitats. També era una d'aquelles persones que en
podríem afirmar que la vida l'havia maltractat. L'he trobat a faltar.

A la una tancava la botiga o forn de pa, aguiava una mica de calent i ho men-

java dins la cuina. La seva dona dinava a part i se feia el propi menjar. Encara que me convidàs a compartir el seu dinar, li deia que jo ja havia menjat. Malgrat tot, me seia a la taula a fer-li companyia mentre ell dinava.

Per a mi era un llibre de saviesa. M'instruïa damunt els costums, llegendes i històries del poble, me parlava de la fam durant la guerra civil. Quin mal fan els historiadors, quan profanen i tergiversen els fets amb les seves contarelles. Manca de professionalitat o més que dubtosa intencionalitat?

Si jo arribava al forn a punt d'asseure's a la taula, amb sorna em deia: "Ninet, que no has vist el rellotge? No passarà pena ta mare si veu que no hi vas?" A vegades el pillava escurant els plats i tot rabent m'enflocava: "Quan jo he dinat, pens que ningú té fam". I si l'hi havia quedat algun pastís sense vendre, quan marxava me deia: "el te don perquè el meus porcs no en volen".

Un dia el vaig trobar amb un mal de queixal espantós i jo el volia fer riure. Ell seriós me digué: "patesc més pel meu mal de queixal que no patiria encara que mig poble estàs empestat de tifus". Filosofia aspre i mordaç.

Tots patim pels nostres mals. Creim que hem duit mala sort, que ens ha tocat el pitjor.

Allargant un poc la vista, si volem, podem veure el nostre veïnat. I si no som egoistes, descobrim un món de gent necessitada, oblidada, aïllada, amb un mal de queixal molt més fort que el nostre, menys agraciats en salut, amb inferiors recursos materials. Que viuen sols, oblidats, en silenci.

No convé obrir els ulls. És més rendible i compromet menys defensar una idea, una teoria, els problemes llunyans, que voler veure, escoltar i resoldre les dificultats dels problemes que tenim a casa pròpia o del veí.

Tal vegada Son Gibert fos una mica tolerant i permetés les classes socials. Imagin que encara persisteixen entre nosaltres, com a cosa ben vista i natural.

Com sabeu, quan entraves al Seminari menor, havíem d'aportar una taula, una cadira i un matalàs. Ni el tamany ni els materials eren d'igual qualitat. Hi havia taules grans i petites, segons el possibles de la família. Diccionaris enciclopèdics diminuts i altres gruixuts i bellament il·lustrats. Plomes amb plomí i mànec de fusta, i estilogràfiques que anaven des de la *inoxrom*, *parker*, *montblanc*, *casglwrpen*,... (no havien nat els bolígrafs).

El meu matalàs era de crin (cli), fibra vegetal semblant al crin de cavall, procedents generalment de garballons i altres classes de palmeres. La majoria els tenien de llana. Les sotanes tenien marca i hi havia el seus modelets. Rics i pobres mai vestiren igual.

I que me'n direu del contingut de les gàbies on guardàvem el companatge per fer la berena del capvespre? Tots recordam la d'algun personatge que no mencionaré. Sembla que algunes gàbies havien fet el vot d'austeritat compartint tristament el veïnatge dins l'abundor del seu entorn.

I de quan ja se'ns permetia tenir una estanteria pròpia a l'habitació, no vos fixàreu mai o vos demanàreu perquè en els prestatges d'uns hi havia llibres de lectura amb escreix i en altres només rònecs i gastats llibres de text?

Des de la reflexió i la distància, certes coses es veuen encertadament millor.

Guillem Morlà Adrover. Febrer, 2023

Agraïda celebració dels 85 anys de Bartomeu Suau Mayol

Parròquia de l'Encarnació, 6 d'octubre de 2023

Bon amic, Tomeu Suau,
vuitanta-cinc anys compleixes
i és ben clar que te mereixes
que les «disfrutis» amb pau;
però un poc de sarau
per compartir l'alegria
de passar junts aquest dia
també s'ha d'aprofitar:
junts et volem alegrar
fent-te un poc de companyia.

El petit de cinc germans
el trenta-vuit vares néixer,
quan començares a créixer,
els altres ja eren grans.

Bon al·lot i piadós
en el teu viure diari,
ingresses al Seminari,
gener del cinquanta-dos.

Reberes l'ordenació
el juny del seixanta-quatre
i t'enviaren a batre
a devers l'Encarnació.

Aquesta parròquia ha estat
el teu lloc de referència
i el lloc on amb més freqüència
has fet ton apostolat.

El seixanta-sis marxares
a les terres africanes
i a Burundi amb moltes ganes
de missioner t'estrenares.

De Kibumbu eres vicari
i capellà de les monges
no varen ser feines flonges
tampoc va ser cap calvari.

D'una escola de tres aules,
una altra de cinc en féreu
amb les pedres que en traguéreu
i això si que no són faules.

Gerent de cooperativa
també vares “ve” de ser
la feres créixer a voler
d'una forma molt activa.

¿Què et queda encara conserva
d'aquell parell de milions
de bones benediccions
perquè en tenguéssiu reserva?

El setanta-u tornares
i, on estaries millor?
vicari a l'Encarnació,
parròquia on començares.

Dos anys més tard: numerari
i de forma molt amable
te feren el responsable
d'una etapa al Seminari.

A fi del setanta-nou
vares esser nomenat,
de Missions el delegat.
Tornes tenir un càrrec nou.

També en el vuitanta-vuit
com que tens bo amb el Senyor
fores nomenat rector.
No et queda ni un minut buit.

I el noranta-nou, cabal,
per ordre del consiliari,
te feren del Seminari
Director espiritual

Aquest càrrec compagines
fent també de capellà
a la clínica Miramar
amb unes maneres fines.

El dos mil dos ets adscrit
per fer la teva labor,
tornes a l'Encarnació
i hi fas feina amb delit.

I ja des del dos mil vuit
amb molt bones apetències
fas feina a unes residències
d'on encara no n'has fuit.

Molts de cops feies un solo
cantant amb molt de lirisme
quan allà dins l'escoltisme
te deien "el tio Tolo"

Ben entregat vares viure,
hi estigueres molts de dies,
conegueres alegries
que no eren només de riure.

Cada any un nou campament
a Mallorca i Pirineus.
i per França els vostres peus
caminaren de valent.

Tomeu ja he d'acabar.
Hem de tancar aquesta porta;
però una abraçada forta
abans jo te vull donar.

Miquel Campaner Amengual

Recordatori

B. Maria Servera Soler¹, la meva estimada esposa,

ha embarcat a la mar gran.

Jaume Sancho

Dissortadament, en el transcórrer dels anys, moltíssimes vegades m'ha tocat haver d'escriure amb dolor unes darreres recordances d'alguns amics o persones estimades després d'un sentit i definitiu comiat. Sempre ho he fet pensament però també sempre amb un desig interior d'acompanyament i de condol amb tots aquells que foren els seus familiars o amics entranyables.

Això mateix voldria compartir ara amb vosaltres, unes paraules de recordança, ara que ens ha deixat Na Maria, la meva dona, amb qui he compartit la vida durant tants danys, com comparteixen les penes i alegries els matrimonis que junts arriben a vells, passant muntanyes i comellars com Déu millor els dona a entendre i com ells són capaços de fer-ho: ni millor ni pitjor que tants d'altres. Així hem compartit les nostres vides prop de mig segle. I en don gràcies a Déu.

Escrivia fa uns anys a les meves “quasi memòries”² aquestes paraules: “La meva dona i jo som com la nit i el dia... potser això ha fet que sempre ens hàgim complementat molt bé. Misteris de la vida!” Que na Maria i jo érem com la nit i el dia, això va a missa; que “sempre ens hàgim complementat molt bé” no vol dir que sempre hagi estat molt fàcil... però ho aconseguíem perquè tots dos hi posàrem sempre molt d’esforç i decisió: crec que els dits d’una sola mà em sobrarien per comptar els pics que deixàrem de complir el propòsit que férem de joves de mai anar-nos a dormir sense haver restablert la concòrdia. Això, i aquest altre propòsit tàcit de sortir sempre a l’encontre amigable al qui donava la primera passa per restablir la pau, feia que difícilment es mantinguessin les tensions pròpies de tota convivència. A la convivència, tard o d’hora, arribes a trobar-li els seus secrets... si els cerques amb afany.

Na Maria era una gran persona... però l’havies d’entendre. No sempre era fàcil. I vos segur que *aguantar-me* a mi -que tampoc som bo d’entendre- no està tirat. Però hem *anat fent* plegats prop de mig segle, perquè sempre ens hem estimat i sé que a partir d’ara ja no seré una persona sencera: la mitat de mi ja no hi és.

La vida és un allau de sorpreses. Jo mai vaig pensar que sobreviuria a la meva dona: semblava llei de vida que, per edat, partís jo abans. Tan és així, que dins el llibre esmentat afegia poc després: “*Sempre he pensat que un bon moment per morir-se és aquell en què ja ningú et necessita a tu i tu ja necessites molt els altres. En aquest sentit, ja estic llest per fer el meu camí sense cap preocupació per tots els que m’estimen: cap d’ells, gràcies a Déu, ja em necessita.*”

Anava equivocat: M’ha necessitat na Maria per cuidar-la amb el que he pogut, i m’ha necessitat la meva filla per alleugerir-li la feixuga tasca física i psicològica de tenir cura constant d’un malalt en el seu darrer transit. I això és molt feixuc i mal de pair. Jo encara feia falta! Com si Déu o la Naturalesa m’haguessin volgut dir: “*Com a profeta no tens ni mitja castanya! Ja et direm nosaltres fins quan algú et necessita o no. Ja et jubilaràs de la vida quan t’arribi l’hora. De moment no amollis encara el mantí de l’arada. No et toca a tu decidir qui se’n va o queda.*”

Ara, tal volta, caldria parlar-vos de la seva malaltia i dels darrers mesos de la seva vida, però potser vos sorprendrà que vos digui que, sens un acord explícit, ha semblat que entre ella, la filla i jo mateix haguéssim acordat viure el dia a dia com si tot continuàs com sempre. Àdhuc hem mantingut gairebé fins al final el vell costum de tantíssims d’anys de reservar cada dia almanco una hora per “*fer família*” i reunir-nos junts per parlar “*de tot i de res*” amb la mateixa naturalitat d’antany i, fins quasi els darrers i colpidors silencis, encara sabíem riure junts. La malaltia ens ha ferit fort, però no ha romput la continuïtat de la nostra vida.

Adeu, Maria. Has partit a la mar gran, però continuaràs sempre entre nosaltres.

² Sancho Gili, Jaume, *TRESCANT DINS EL MEU PASSAT, La Família i Ca nostra*. Pàg. 164.

Missa exequial. Acte de comiat últim de Maria Servera.

Paraules del celebrant, condeixeble i amic de l'espòs de Maria

La mort de Maria estava programada pel seu espòs d'una altra forma de la succeïda. Així s'expressava Jaume aquests dies: "Jo mai vaig pensar que sobreviuria a la meva dona: semblava llei de vida que, per edat, partís jo abans". Jaume accepta que no ha estat profeta, que la cosa no ha esdevingut segons les seves previsions, i admet, humilment, que no li tocava a ell decidir qui se'n va primer i qui és el que queda. I, al final, l'espòs, aquell que compartí mig segle de vida amb la difunta, aconsegueix fer-ne una lectura diferent i absolutament positiva: "M'ha necessitat na Maria per cuidar-la amb el que he pogut, i m'ha necessitat la meva filla per alleugerir-li la feixuga tasca física i psicològica de tenir cura constant d'un malalt en el seu darrer trànsit". Què bo pensar que, havent passat el que ha passat, ell, per no haver mort primer, li va ser permès ajudar-la a ben morir!

El calendari de les morts mai no està programat, "és una allau de sorpreses", és ver. Però no és ver que les sorpreses de la mort sempre siguin negatives. Han estat, a més de feixucs, positius i bells aquests cinc mesos darrers, mesos de no poder fer res més per la mare que estimar-la, de no poder fer res més l'espòs i la filla que restar nits i dies tots tres plegats i estrènyer-se les sis mans.

Dur ha estat aquest any des del Divendres Sant ençà. Però guapos han estat, també. La mort de Maria conté un aspecte carregat de tota positivitat: és l'esperança, l'esperança que la fe proporciona. Els creients en Crist tenim una mirada molt peculiar sobre l'acte del morir.

Nosaltres creiem que, a l'hora de morir, no és el mateix el qui toca a la porta que el qui entra a la casa: a la casa de Cala Gamba tocà la mort, però la que entrà fou la vida.

Tocà la finitud i entrà la plenitud. És ver que la mort és una paraula sagrada, però penúltima; la paraula sagrada i última és "resurrecció", és infinit, és plenitud.

Don per encertada la determinació que ha agafat la família: com acte de comiat últim de Maria ha elegit un acte que nomenam missa. Aquest acte que estam celebrant està sadoll de missatge. A la part que es diu ambó, l'evangeli ens acaba de notificar que Maria no resta a la intempèrie, sinó que té garantida una mansió, allà dalt hi té posada assegurada; el nostre company Orpí, poeta, diria que té "un lloc a la taula" del banquet. I a la part que es diu altar, pronunciarem, d'aquí poc, el seu nom i pregarem per ella, el que evidencia que no només allà dalt té garantida la mansió, sinó que entre allà dalt i aquí baix tenim garantida la cobertura: podem comunicar-nos, podem pregar per ella i ella pregar per nosaltres.

El vell poeta pagà, Horaci, sense haver conegut el Crist, ja ho intuï quan escriví: "Non omnis moriar": no es mor tot quan un mor, quelcom del qui visqué escaparà de la mort". Non omnis moriar: ni mor la mansió ni mor la cobertura ni mor l'amor que vos teníeu ni mor l'amor que Déu li té.

Tot ha resultat un allau de sorpreses, com digué Jaume. Entre aquestes sorpreses, tal volta la més exquisida hagi estat la següent: La professora que durant tants d'anys dictà lliçons d'Història d'art i ensenyà als alumnes d'instituts de Ciutat a dibuixar la bellesa, s'ha topat de front amb la Bellesa absoluta de Déu.

*Missa exequial Maria Servera
Artà, 5 setembre 2023
Joan Bauzà*

Contant coverbos des de Felanitx

per Bartomeu Rosselló

M'ho han contat: Toni Obrador, Jaume Oliver, Miquel Vadell, Pep Lluís Munar, Rafel Estelrich, Joan Antich, Francesc Riera i altres.

59 Tombes en llatí

Una de les coses que a la Vila havien quedat sense arreglar era el cementeri municipal. Sí, estava fet un desastre total: tombes que passaven per ull i si guaitaves veies els ossos, romaguers per tot. I el fosser que una vegada enterrat el parent, entrada de fosca, quan començaven a sortir els familiars els deia: *esperau-me que surt amb voltros*. I deixaven tot sol i a les fosques l'esser estimat. Un desastre.

No sé com s'enteraren el batle i el rector que hi havia una congregació de frares que se dedicaven a cuidar dels cementeris:

Hermanos fosores de la Misericordia.

Acompanyats pel bisbe Álvarez Lara comparegueren per Felanitx. L'Ajuntament els havia construït dins el cementeri un petit convent amb una capella pel seu menester. Amb un tres i no res, aquells homes endressaren els jardins, l'Ajuntament manà arreglar les tombes que cada família tenia i la cosa restà a punt. En arribar la família amb el difunt, aquells frares començaven els resos i tot el temps fins a l'enterrament les oracions eren presents. T'acompanyaven fins a la porta i ells tornaven entrar al convent. Com havia canviat!

Els cementeris sempre creixen i la gent que té possibles se fa una tomba nova on els símbols i els credos hi són presents.

El meu pare, a un moment que no podia dur-me en el solc, me llogà a un mestre de picapedrers perquè fes de manobre. En el cementeri estant, dugueren unes peces amb la inscripció que s'havia de posar al frontal de dues tombes bessones. Qui ha-

via comanat la feina volia que quedàs: ET SPECTO RESURRECCIONEM POST TENEBRAS ESPERO LUCEM. Jo dic en el mestre que aquella frase quedava mal girbada, que havia de dir POST TENEBRAS SPERO LUCEM ET SPECTO RESURRECCIONEM ja que les dues tombes estaven afegides. Varen fer venir l'amo de les tombes i a la discussió de la frase hi fou present Frai José, fundador de la congregació qui després comentant l'escena amb el mestre li digué: *Este chico sabe latín?* El mestre li contestà que sí, a la Vila fins i tot els manobres en saben.

60 Una cabra sense papers

Un pagès amic meu un dia me contava les peripècies viscudes en voler comprar una cabra. Un company seu que en tenia una guarda, n'hi va arrambar una. La seva neta estava tota contenta perquè havia de ser una jugueta.

.- Però l'has de legalitzar No pots tenir una cabra així com així.

I ja som a la Conselleria per mirar quins papers s'han de mester.

.- Huf, te pots posar bé amb Déu. Mira, has d'omplir tots aquests papers i els has de dur firmats abans de comprar la cabra.

.- Ja l'he comprada.

.- I què vol dir? Això és il·legal. Corr depressa amb els papers. Pensa que jo no he sentit res del que tu has dit! I per cert què has de fer sa cabra?

.- Idò sa neta s'ha encapritxat amb ella i és com una jugueta seva, a més farà un cabri-det, donarà llet i en beurem...

.- I a quin boc la donaràs?
 .- Es veïnat en té un...
 .- No serveix! N'has de comprar un i has de córrer amb sos papers.
 Gestoria. Papers per amunt i per avall fins que un dia passava per ca seva un conegut.
 .- I que tens una cabra?
 .- Mira. La te venc. Però ten en compte que han de córrer papers...
 Barrina feta. Se'n du la cabra. Al cap d'un cert temps se topa amb l'amic venedor.
 .- I què tal sa cabra?
 .- L'he venuda a en Fulano. Ja estava avorrit de córrer amb tants de papers.
 El meu amic, primer comprador de la cabra un dia se topa amb en Fulano i li mou el cas de sa cabra.
 .- La te venc!!

61 Una paparra sospitosa

Una amiga nostra de tota la vida, ens contava un dia el succeït que, a part de graciós, vengué de nou a tots els protagonistes. El seu marit un dia va posar-se malalt, però ben malalt. No sabien què tenia. Però se n'anava. I com és de suposar: anàlisis, què has menjat?, on has estat?... L'examinaren per tot arreu. Només varen trobar una picada de paparra. Aquella havia donat una infecció de la qual se temia per la vida del nostre amic.
 Se curà, fou llarg, però se curà.
 Sempre amb una orella alta per si tornava a passar no estar desprevinguts.
 Un dia d'estiu a una plaça on es fan concerts i festes aquí a Portocolom, aquella parella estava entretinguda fins que a un moment donat, ell comença a partir cap a ca seva escapat: Pep, a on vas?
 I ell per envant sense contestar fins que arriben a ca seva. Havia sentit una picada sospitosa i volia sebre que podia ser. Tenien per costum d'entrar per la cotxeria que té una porta basculant molt bona d'obrir. Tanquen la porta i ell s'abaixa els calçons per cercar la picada. Ella col·laboradora cercava també agenollada davant

el seu marit. I clar, mirant de prim compte per trobar la picada. Amb això la porta basculant que s'obri i apareix el seu fill i veu l'escena: I què feis?

I respon ella agenollada davant es betlem i amb els pastorets a les mans: No ho creuràs. Però ara mirava si ton pare té cap picada de paparra...

62 Esperit de curar peus

Un home que era plaent per feines feixugues i que no tenia por a res, que tan li era treure fems com picar dins un pou, un dia que picava a un d'una possessió se ferí a un peu.

Sang a voler, i diu a l'amo: podríreu anar a ses cases a cercar si teniu gens d'esperit. L'amo correns cerca qui cerca i no hi hagué manera de trobar-ne. Dins el rebost però, una botella de cassalla estava dalt s'escudeller.

.- No he trobat esperit però te duc aquesta botella de cassalla. No té tans de graus però pot desinfectar.

Es picador se posà sa botella a sa boca i beu qui beu. L'amo estrenya't que li comenta: però què no havia de ser pes peu?

.- Hi arribarà... Hi arribarà...

63 Pescadors assustats

Acabada la guerra i ja llicenciats aquells al·lots anaven endarrer de distreure-se. Una d'aquelles distraccions que ja coneixien abans d'entregar-se, era anar a pescar. Així ho decidiren una quadrilla.

Bot de rem, pedral en comptes d'àncora perquè no tot hom en podia comprar una, s'aturen davant la boca del port. Pedral al fons, volantins dins l'aigua i a pescar. En aquell temps molt de peix.

Però amb això un periscopi i una torreta d'un submarí que guaita per damunt les ones. Un ensurt gros! Posen rem i amb una velocitat fora mida aquells rem s'enfonden dins l'aigua una i altra vegada, però el bot no se mou.

Amb el retgiró no havien tret el pedral.

DELS AMICS CANTAIRES I CAMINANTS

BON ESTIU!!!

Peus davall taula, el set d'octubre, a cas Padrí Toni de Maria de la Salut, ben posats davant un plat d'arròs brut i un altre d'escaldums de pilotes i pollastre, els cantaires preníem nota de la singladura que la Schola emprèn aquest curs que comença, amb noves partitures i la proposta d'intervencions fora del nostre redol habitual. Com la del deu de setembre que anàrem convidats pel *custos* Guillem Feliu, a cantar a la missa per la festa de la Mare de Déu de la Bonanova que presidí el bisbe Sebastià. La Schola hi posà la seva música revifant un esdeveniment, fins fa poc temps, romeria popular com la de Sant Marçal i Sant Bernat, que ara mantenen els veïnats del llogaret ciutadà amb la sentida absència de paradetes de siurells i d'avellaneres.

Amb les primeres i esquifides brusques que minvaren la calorota asfixiant, un estiu xafogós treu les maletes, preparant amb desgana la sortida de l'estació marcada com mai per l'estada vacacional a les Balears d'una multitud

ingent d'estrangers que ha omplert a vessar algunes butxaques, platges i hostals. Ens deixa un nou Govern a les Illes, una mallorquina presidenta del Parlament de l'Estat i na Cati Albertí que, de la Delegació de Missions del Bisbat, pega el bot a la Direcció General de Cooperació i Immigració. Ha vist escalar el seu últim cim, Federico Martín Bahamontes i acabar la cursa de la vida, el felanitxer Guillem Timoner, que deixa les camisetes Arc de sant Martí als peus de la Mare de Déu del Puig de Sant Salvador. Mentre veia caure l'artanenc Enric Mas a la primera etapa del Tour i que no aconseguia podi a la Vuelta, feia mamballetes a la portolana Cata Coll, a Mariona Caldentey i a Patri Guijarro quan es proclamaven campiones al mundial de futbol femení a Austràlia i Nova Zelanda. Al llarg dels seus dies han desfilat pels nostres pobles les festes tradicionals de la Mare de Déu dormida, la processó de la Beata, trenca qui trenca, el dimoni, gerres a Santa Margalida, els Cossiers i Cossieres que, sortosament, no aturen de ballar, i la no tan tradicional del Much de Sineu, tota color de rosa, parodiant Sor Tomasseta, amb la conseqüent crítica dels valldemossins i l'estament eclesiàstic. Ha acompanyat Tomeu Català i digníssimes autoritats en el 36è aniversari de Projecte Home. Ens ha alegrat

amb la nova que l'amic Joan Miralles serà nomenat fill il·lustre de Montuïri i ens ha deixat una mica orfes quan ens ha assabentat que Joan Company s'acomia de la Coral Universitària, després de fundar-la i dirigir-la durant quaranta anys, encara que continuarà fent bona música al front del la Capella de la Seu. Ha encès més Espurnes de Joan Bauzà a U.H. i ha fet llum a les cartes de Mariano Moragues a DM, reclamant el tren de Llevant i el respecte i protecció que li pertoca a la nostra llengua. Ha entrevistat Marià Gastalver (DM 5/8), Teodor Suau (DM 30/9), Cecili Buele, (UH 1/10), sor Pilar Bosch Cladera, que fou Mare general de les germanes de la Caritat, (19/8). Ha publicat "Gramàtica de la Seu de Mallorca", de Teodor Suau.

El compte de whatsapp dels Companys de Seminari s'ha omplert a dojo de felicitacions onomàstiques dels Joans, Peres, Carmes, Margalides, Magdalenes, Jaumes, Tomeus, Bernats, Maries, Mateus, Miquels... I dels aniversaris benaurats de Tomeu Mulet (90), que fou prefecte al Seminari Menor, el padrí Agustí Serra, Guiem Ramis independent.academia.edu/guiem que du a les mans i a la ment el coratge de 85 anys, com en Tomeu Suau Mayol, molts anys al Secretariat de Missions, també 85, a qui els seus feligresos i antics companys li feren, el set d'octubre, festa merescuda a l'Encarnació, presidint la celebració un salm en kirundi "Ni muhimbarwe. Umukama ari mu kuza" en memòria dels seus anys de missioner a Burundi. El caminant Toni Colomar celebrà els seus primers vuitanta a un restaurant d'Eivissa, d'on ell és nadiu, amb les seves filles i la seva família. Ad multos annos i «garrapinyada» per a tots i no oblidis, Toni, estar bonet després de la greu operació que has sofert, que els Caminants volem fer l'any qui ve amb tu una passejada per Eivissa.

Salut és el que desitjam als nostres malalts i una serena i tranquil·la convalescència a Joan Caldentey i Paco Bauzà. A darrera hora m'ha arribat que Sebastià Mesquida, que és ben atès a la residència Mater, acaba de fer els noranta. Sacerdot, teòleg, poeta i femater del Bonjesús, Sebastià, gràcies. A les bones noves d'onomàstiques i d'aniversaris hi hem d'afegir un record i un bri d'esperança pels amics que han partit abans que nosaltres: Joan Caballero Pons, condeixeble, Maria Servera Soler, la dona de Jaume Sancho, el santamarier Nadal Trías Orell, el P. Ramon Ballester i Vives dels MSSCC i Ascensió Laserna Pèrez, na *Chon*, missionera de les germanes de la Caritat.

Mentre ens arriben flaires de l'himne de la nostra Assumpta, cantat per primera vegada el quinze d'octubre de 1960, l'inici de la tardor ens regala la primera sessió del Sínode, al llarg del mes d'octubre, per renovar l'Església perduda en el temps. El papa Francesc va rellevant alts dignataris, entre ells el mallorquí Lluís Ladària per l'arquebisbe argentí Víctor Manuel Fernández nou prefecte del Dicasteri per a la Doctrina de la Fe i per altres més joves afins a les seves idees, i s'encomana a la força de l'Esperit per a dur a bon port l'aggiornamento del qual ja en parlava el papa Joan XXIII que impulsà el Concili Vaticà II. Haurà de bufar fort l'Esperit i no sé si li bastarà l'alè.

Ens ha sorprès la decisió del bisbe Sebastià de traslladar el Seminari a Lluc, cosa que li ha reportat crítiques d'un sector del clergat. Admiram els nostres missioners i missioneres, que acaben de celebrar una trobada a la casa de les Germanes de la Caritat de Son Roca, i a Lluc els/les convidam i esperam a la Diada Missionera que preparen els Amics del Seminari per al dissabte onze de maig del 2024. Ens ha corprès el reportatge sobre l'església de la Porciúncula del diari Arabalears de 7 d'octubre "L'església de vidre", i el seu arquitecte Josep Ferragut, i ens ha meravellat la celístia, espectacular claror d'estels de la Seu que dins la nit es mira en les aigües del Parc de la Mar i de d'allà la llum navega solcant la Mar Nostra fins al seus confins, portant una pregària i un missatge de pau i germanor a les terres enfrontades d'israelians i palestins. "One day..." (Reenviat a Companys, 6 d'octubre).

Vos recoman que contempleu la Llotja i la Seu il·luminada en els vídeos que el condeixeble Joan Martorell ha enviat al compte dels Companys. Hi trobareu qualitat i sentiment i una benaurada pau.

Posats a recomanar, anau al Festival de Corals que Bernat Forteza ha organitzat a l'església de sant Pere, de Búger. Cinc concerts de diferents corals, els dissabtes del set d'octubre al quatre de novembre. També podeu passar per Bunyola on es posa en marxa el XXXIX Festival de Música, amb diversos concerts els diumenges del 15 d'octubre al 19 de novembre (arabalears, 7 d'octubre). Per entretenir, mentre ve Nadal.

15 d'octubre 2023

Pere J. Amengual Bestard

La Seu i el seu reflexe dins les aigües del Parc de la Mar. 12/10/2023. Foto de Cil Buele.

Crònica

Trobada de Condeixebles

20 de juny de 2023

Els modèlics tots els anys ens reunim el 18 de juny per recordar el dia de la nostra Ordenació Sacerdotal exceptuant si aquest dia cau en diumenge, que va ser precisament el cas d'aquest any. Per això, la trobada fou el dia 20 al restaurant, HOM de Palma.

Enguany aquesta reunió ha tingut un aire de festa molt peculiar perquè en Jaume Gual celebra els 50 anys del casament amb n'Antònia i per aquest motiu volgué regalar-nos el dinar de la trobada anual de condeixebles. Tots li desitjarem molts d'anys més de convivència joiosa.

Normalment se sol valorar la relació amb els altres d'acord amb la nomenclatura de coneguts, companys i amics, però, en el nostre cas, hi troba falta un altre escaló: el de condeixebles.

Per a mi aquesta és una relació profunda perquè està fonamentada damunt els 13

anys de convivència en una gran casa, on seguirem les mateixes consignes, patirem el mateix reglament i respirarem els mateixos ideals. Qui no ha tingut aquesta experiència no podrà entendre aquest sentiment tan aglutinador. En el nostre cas, passats 56 anys, perdura aquest sentiment sense haver perdut el seu caliu.

És tan profunda aquesta relació que tot el que passa a un membre del grup és viscut pels altres com si passés dins la pròpia família.

Moltes coses succeeixen dins el grup que ens alegren i en donam gràcies a Déu, però ara em vull

referir a les noces d'or d'en Jaume Gual i n'Antònia Alomar.

Un dia, mentre en Jaume i jo estàvem caminant, ell em digué: “Toni, hem tengut molta sort tu i jo”. Es referia a l'encert que havíem tengut a l'hora de trobar la persona amb qui volíem compartir la nostra vida. I és un goig immens saber que tot el que et passa és compartit per la persona que estimes i comprovar cada dia que aquesta persona s'avança als teus desitjos i et coneix més que tu mateix. Doncs, em consta que aquesta és la relació d'en Jaume i n'Antònia.

Durant el dinar dels condeixebles, que es feu al restaurant HOM, lloc assidu de les nostres trobades, en Jaume ens contà moltes coses de la seva vida.

Ens digué que es casaren a l'Església de Sant Gaietà, que pertany als missioners dels SSCC, el dia 3 de juliol de 1973. El seu desig era casar-se a Lluc però el Pare Seguí, que era el Delegat del Bisbe en el tema de les secularitzacions, considerà que el més oportú era que es casassin en una capella lateral de Sant Gaietà. És ben evident que l'Església volia llevar notorietat a tot el que es relacionava amb els capellans secularitzats.

Aquell dia hagués estat un dia trist si no fos que en Tomeu Català, que era el celebrant, va donar un aire de festa a la cerimònia que acabà en el restaurant “Sa Dragonera” de Palma.

En el curs de la vida no tot és color de rosa. Sempre passen coses males de pair. Ho dic perquè només feia 3 anys que eren casats quan en Jaume hagué d'anar a fer dos mesos de servei militar, on va coincidir amb en Joan Binimelis i en Pep Arbona, ambdós del curs superior al nostre. Això fou un cop dur perquè la filla major aleshores només tenia 8 mesos.

Durant la vida laboral, malgrat les ocupacions de professor, Inspector o Director General de Centres, sempre tengué com a prioritat la família.

I ara, complerts aquests 50 anys, ho han volgut celebrar. Ells ho volien fer d'una forma familiar, però les dues filles decidiren que serien elles les que organitzarien la celebració.

Fou en Tomeu Català el que tornà presidir l'Eucaristia dominical a l'església parroquial de Mancor de la Vall, poble natal d'en Jaume, el dissabte dia 15 de juliol passat, ja que a Mancor no se celebra

missa el diumenge. A la missa, a més dels convidats hi havia les persones del poble com a qualsevol celebració dominical. Al final de la missa, en Jaume pronuncià unes paraules recordant la festa que el poble li havia fet l'any 1967, any de la seva Ordenació Sacerdotal. En aquest parlament digué que el seu lema sempre havia estat ajudar tothom que li hagués demanat ajuda. La celebració acabà amb un sopar-refresc en el Casal de Cultura del poble.

Quina sort la d'en Jaume de trobar-se amb n'Antònia, que ha sabut dur la casa i la família amb tanta finor i entrega.

Toni Bennasar

LLIGATS D'AMOR DALT DEL CIM DAURAT DELS CINQUANTA ANYS DE MATRIMONI

Als estimats Jaume Gual i Antònia Alomar, tot festejant els cinquanta anys del vincle matrimonial que segellaren el 3 de juliol de 1973

En el cel daurat d'aquesta matinada,
se us obriran, totes alhora,
les cinquanta albes de juliol,
amagades rere l'horitzó dels vostres anys,
per convocar, des del cim del mig segle de parella,
senyals i presències, indrets i paisatges,
absències i solituds, paraules i silencis,
rierols de tendresa i albellons de fruïció,
tot el que us heu donat l'un a l'altre
per bastir a poc a poc això tan bell i tan difícil
que és viure junts per estimar-se
i estimar-se per viure junts.

Lluny en el temps, cremen encara
les restes de l'incendi
que us despullà de sobte
de totes les certituds apreses
i feu trontollar la fermesa dels vostres aprenentatges,
en descobrir que el que us lligava l'un a l'altre
era l'evidència clara de l'amor,
l'amor de carn i os,
la irresistible seducció del sobtat enamorament
sorgit del foc creixent en els cors incendiats
de Jaume i d'Antònia, la garrida joveneta poblera.

Celebràreu felicitment i amb assenyada discreció
el vostre gran dia de noces.
Des d'aquell dia, passàreu a residir a Inca,
al pis que us deixà la tia Catalina.
Ben aviat, el pa d'amor que compartíreu abundantament
us fruità dues precioses filles,
Maria Antònia, la fisioterapeuta,
i Joana, la mestra,
ambdues casades amb dos gentils gendres llubiners,
que rejuveniren les vostres vides
amb la joiosa benvinguda a casa dels quatre nets estimats:

na Margalida i n'Aina, en Guillem i na Gemma.
 Tots ells els teniu avui aquí, al vostre costat,
 per compartir junts, joiosos i agraïts,
 les arrels primeres de la vostra festa nupcial cinquantenària:
 l'amor immens que tenen com a filles, fills, nets i netes
 vers els estimadíssims padrins
 a qui han donat el millor d'ells mateixos
 per fer-los saludable, reeixida i feliç la seva perllongada vida.
 Ara per ara, són a prop vostre
 per marcar-vos la cadència,
 la qualitat, la perfecció
 d'aquest replà del benaurat mig segle.

De vosaltres depèn, Antònia i Jaume,
 que el pas dels anys no us malmeti
 la daurada quietud que us mereixeu.
 Amb serenor, travessau el jorn
 que us mena a un altre temps.
 I cada nit, convocau, si cal,
 l'arc de les daurades albes de juliol,
 i gronxau-vos lentament
 sobre els mots i les mirades,
 sobre els gestos de tendresa
 amb què, a l'inici,
 aprenguéreu a estimar-vos.

No us dolgui el pas del temps:
 Us maduraran a la pell
 tots els colors de la tarda;
 però és això el que volíeu:
 envellir junts i junts llescar
 el pa de cada instant.

*Que passeu una molt feliç i complaent Diada.
 Salut i coratge per molts d'anys.
 Us ho desitja cordialment,*

Domingo Mateu

Port de Sóller, 14 de juliol de 2023